

Commission d'enquête parlementaire
chargée d'enquêter sur le traitement
des abus sexuels commis au sein et
en dehors de l'Église, y compris sur
leur traitement judiciaire, et sur leurs
conséquences actuelles pour les
victimes et pour la société

du

VENDREDI 26 JANVIER 2024

Matin

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

VRIJDAG 26 JANUARI 2024

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 10.20 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
10 h 20 et présidée par Mme Sophie De Wit.

**Hoorzitting in het kader van het luik
"Ketenaanpak" met:**

- mevrouw **Joni Janssens,**
teamverantwoordelijke **CAW Antwerpen**
Slachtofferhulp en 1712;
- de heer **Tom Goffin,** docent gezondheidsrecht
(UGent).

**Audition dans le cadre du volet "Approche en
chaîne" de:**

- Mme **Joni Janssens,** responsable d'équipe
CAW Anvers, Aide aux victimes et 1712;
- M. **Tom Goffin,** professeur de droit de la santé
à l'Université de Gand.

De **voorzitster:** Vandaag starten we de
commissievergadering met een hoorzitting met
mevrouw Janssens namens het CAW en de heer
Goffin voor het luik academi. Het zal voornamelijk
over het beroepsgeheim gaan, wat uiteraard een
belangrijk aandachtspunt is.

Collega's, enkele leden zijn verontschuldigd:
mevrouw Vindevoghel volgt online en de heer
Segers is nog steeds ziek. Deskundige Keygnaert
is nog steeds geveld door griep, maar volgt de
zitting ook online. Momenteel zijn er veel zieken,
gelukkig kunnen we dat bij een openbare zitting
opvangen via de streaming.

Mevrouw Janssens, mijnheer Goffin, ik moet jullie
zo meteen vragen om de eed af te leggen. Ik dien
daartoe eerst een tekst met de achtergrond en
context voor te lezen. Ik doe dat voor u allebei
tegelijkertijd. Daarna zal ik u vragen de eed af te

leggen.

Ik herinner u eraan dat conform artikel 4, § 1, van
de wet van 3 mei 1880 op het parlementair
onderzoek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996,
de onderzoekscommissie alle in het Wetboek van
strafvordering omschreven
onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder
meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolgning en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan

de commissie zou overleggen vatbaar voor openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

*Mevrouw Janssens legt de eed af.
De heer Goffin legt de eed af.*

Mevrouw Janssens, ik geef u het woord. Wij luisteren graag naar u.

Joni Janssens: Dank u wel voor de uitnodiging. Ik ben Joni Janssens en ik werk reeds 15 jaar voor het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), meer bepaald als teamcoördinator van de dienst slachtofferhulp en van de hulplijn 1712.

Ik geef u eerst wat meer uitleg over het CAW. Het CAW is op meer dan 30 locaties gevestigd in Vlaanderen en Brussel. Wij staan voor het sterker maken van de burger, omdat de burger op allerlei fronten kwetsbaar is. U kunt bij ons dagelijks face to face terecht, maar ook via mail, chat en telefonisch. Onze hulpverlening is gratis en laagdrempelig. We helpen mensen in verschillende fases van hun leven, of ze nu relationele of financiële problemen hebben dan wel het slachtoffer zijn geworden van een misdrijf: men kan bij ons terecht met allerlei vragen. We proberen die vragen te verduidelijken. Eerst luisteren we empathisch om vervolgens te bekijken welk traject iemand met ons kan afleggen. Dat alles in vertrouwen, uiteraard. Wij zijn gebonden aan het beroepsgeheim, maar mogen spreken indien nodig.

Het CAW maakt sterker en ik mag fier zeggen dat ik al 15 jaar voor slachtofferhulp werk. Ik doe dat werk heel graag, omdat ik heel hard geloof in de kracht van slachtofferhulp. Het gaat om een integrale benadering om slachtoffers van misdrijven te ondersteunen. Wanneer ik over misdrijven spreek, gaat het over alles vermeld in het Strafwetboek, van een handtasdiefstal tot familiaal geweld en geweld buiten een familiale context. Het woord 'slachtoffer' mag men niet te letterlijk nemen. Wij begeleiden slachtoffers rechtstreeks, maar het kan ook gaan om naasten en nabestaanden van slachtoffers, of getuigen van een misdrijf. In de loop der jaren zijn de nabestaanden van zelfdoders erbij gekomen, aangezien dat in een ver verleden ook in het Strafwetboek stond. Ook nog rampen, zowel lokale als bovenlokale rampen. Denk aan de aanslagen in Brussel. Dan gaan wij ook de slachtoffers ondersteunen. Verkeersongevallen met dodelijke en niet-dodelijke afloop zijn er ook bij gekomen. Die

hele doelgroep ondersteunen wij vanuit slachtofferhulp. Er staat geen leeftijdslimiet op, het kan gaan tot 99 jaar en ouder, en we beginnen met kinderen vanaf de leeftijd van 6 jaar. We kunnen met die kinderen rechtstreeks in gesprek gaan, uiteraard aan de hand van allerlei methodieken. Bij kinderen jonger dan 6 jaar kunnen we ouders coachen in het gedrag van hun kinderen. Wat zien ze qua traumaverwerking? Hoe? Is dat normaal binnen een normale verwerking? Hoe kan je als ouder je kind ondersteunen? Dat luikje doen we ook. Wij spreken met alle mensen verschillende talen, vaak doen we een beroep op tolken. Zo spreek ik, bijvoorbeeld, jammer genoeg geen Farsi.

Ik zeg ook met trots wat uniek is aan slachtofferhulp. We raken aan vier pijlers: het emotionele kruist met het juridische. Als je slachtoffer wordt, moet je ondersteuning krijgen bij je verwerkingsproces. Wij doen dat door psycho-educatie aan te bieden, door te bekijken wat een slachtoffer of zijn naast- of nabestaanden hier en nu nodig hebben. Vaak heb je een klacht ingediend. Dat is echter geen voorwaarde om bij slachtofferhulp terecht te kunnen. Je kan bij ons ook terecht zonder dat je klacht hebt ingediend. Als je mij morgen zegt dat je verkracht bent geweest, neem ik dat aan en vertrek ik gewoon van je verhaal.

Dan het juridische. Soms is er klacht ingediend en dat is een heel bijzondere weg. Mensen krijgen brieven van Justitie, ze weten niet goed wat daar precies in staat, wat ze precies moeten verwachten. Wat is een correctionele zitting? Hoe kunnen ze een schadevergoeding verkrijgen? Wij kunnen mensen daarbij ondersteunen. Wij hebben een brede juridische basiskennis en we hebben intern overal een jurist die, bijvoorbeeld, uitleg kan geven over het schadefonds voor slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en die daar eventueel een dossier kan indienen.

We bieden soms ook praktische ondersteuning door, bijvoorbeeld, verzekeringstechnische papieren in te vullen.

De vierde pijler gaat over toeleiden en verwijzen. Het kan dat een traject slachtofferhulp iemand helpt, maar dat er, bijvoorbeeld, ook nood is aan lotgenotencontact. Dan verwijzen wij door naar lotgenotenwerkingen, of naar andere welzijnswerkingen indien we andere vragen detecteren. Zo zullen we ook toeleiden in geval van financiële problemen.

Dat was in een notendop wat slachtofferhulp specifiek doet. Vandaag hebben jullie mij uitgenodigd om te spreken over wat dit allemaal inhoudt met betrekking tot seksuele delicten. De

vier pijlers gelden in die context zeker ook. Wanneer we kijken naar de psychosociale en emotionele ondersteuning, proberen we heel hard de mensen in het hier en nu te stabiliseren. Ze hebben iets meegemaakt. Waar gaat het goed? Waar gaat het minder goed en hoe kunnen we ervoor zorgen dat de persoon weer stabiel wordt? We werken met psycho-educatie, met technieken. We bekijken ook welk effect een trauma op je brein en op je lichaam heeft, bijvoorbeeld met ademhalingstechnieken. We proberen heel hard *self blaming* bij slachtoffers weg te nemen en *victim blaming* van naast- of nabestaanden bespreekbaar te maken. Doorheen de jaren heb ik gezien dat slachtoffers heel veel nood hebben aan ondersteuning door hun sociale omgeving. Schuld- en schaamtegevoelens bij seksuele delicten zijn toch nog net iets anders dan bij andere delicten. Daaraan besteden wij heel veel tijd.

Wij ondersteunen mensen op het eerstelijnsniveau, wat betekent dat wij mensen in hun natuurlijk verwerkingsproces ondersteunen. Wanneer we merken dat er meer aan de hand is, bijvoorbeeld bij aanwezigheid van symptomen van posttraumatisch stressstoornis (PTSS), dan proberen we daar heel gevoelig voor te zijn. We noemen dat *watchful waiting*. In dat geval zullen we op een bepaald moment schakelen en aangeven dat we, bijvoorbeeld, PTSS vermoeden en aanraden om naar een traumatherapeut te gaan. Het is belangrijk om die aspecten van het natuurlijke verwerkingsproces mee te bewaken.

Idealiter komen wij bij slachtoffers in de re-integratiefase, wat betekent dat het slachtoffer zegt: "Ik heb nog altijd meegemaakt wat ik heb meegemaakt, maar ik kan mijn leven wel hervatten. Het heeft invloed op mij als persoon, maar mijn dagelijks functioneren wordt er niet door beïnvloed."

Voor het juridische bekijken we vooral, als de slachtoffers geen klacht hebben ingediend, wat de voor- en nadelen zijn van het indienen van een klacht. We beslissen echter niet in hun plaats, we laten dat aan hen over. Wanneer het gaat om feiten met een minderjarige, zitten we in een ander verhaal. Uiteraard zullen we dat bespreken. Soms gaan we samen met een slachtoffer klacht indienen, als dat nodig is. Slachtoffers zeggen vaak dat ze niet geloofd worden. Wat als het tot een sepot komt? We praten dan met de slachtoffers en geven aan dat recht niet altijd rechtvaardig is. We vragen hen wat voor hen wel rechtvaardig zou aanvoelen. We kunnen dus heel veel steun bieden bij dat juridische aspect.

De praktische ondersteuning met het invullen van papieren e.d. heb ik daarnet ook vermeld.

Op het vlak van toeleiding en verwijzing werken we zeer breed. We werken daarvoor veel samen met collega's. Ik denk aan lotgenotengroepen zoals vzw Echo voor overlevers van kindermishandeling en PUNT.vzw in het Antwerpse, die lotgenotengroepen rond seksueel geweld hebben. In het kader van geweld in instellingen meer dan tien jaar geleden hebben we ook al verwezen naar de Commissie Erkenning & Bemiddeling (Comeb). We hebben dus een heel brede sociale kaart.

Voor een traject van een slachtoffer of een naast- of nabestaande kunnen we niet zeggen dat na, bijvoorbeeld, 10 gesprekken of na een bepaalde tijdspanne de zaak zal opgelost zijn. Elk traject is uniek voor elk slachtoffer, op het tempo en op maat van het slachtoffer. Het is dus perfect mogelijk dat mensen bij ons 6 à 7 gesprekken hebben en ondersteund worden, maar ook dat mensen een jaar, anderhalf jaar of langer bij ons komen. Als we een dossier bij de commissie voor opzettelijke gewelddaden moeten indienen, zijn we vaak 3 à 4 jaar verder. De ondersteuning hangt af van het dossier en van de persoon die voor ons zit. De ondersteuning gebeurt vooral op maat en is uniek voor de cliënt. Dat is in een notendop wat wij doen.

De **voorzitster**: Dat is een bondige, maar heel duidelijke notendop, waarvoor dank.

Ik denk dat er wel wat vragen zullen zijn. Ik geef meteen het woord aan de zaal. Ik denk aan pijnpunten waar wij eventueel verbetering in kunnen brengen door aanbevelingen te formuleren.

Ik geef het woord aan mevrouw Van Peel, die al op hete kolen zit.

Valerie Van Peel (N-VA): Ik wil u allereerst bedanken voor uw uitleg en ik wil onderstrepen dat slachtofferhulp een van de beste instanties is die de laatste jaren is opgericht, als we kijken wat een verschil dat maakt. Als ik hier uw enthousiasme hoor, snap ik waarom ik dat al vond. Dat enthousiasme is heel belangrijk als je in die sector werkt.

Ik heb enkele concrete vraagjes. U hebt even naar uw functie in het kader van de hulplijn 1712 verwezen. In de hoorzittingen is al een paar keer gesproken over wat de slachtoffers missen op het terrein, en dan ging het over een centraal meldpunt. Voor mij was dat in Vlaanderen 1712, maar daar zitten nog hoekjes en kantjes aan. Het is fantastisch, maar onder meer Peter Adriaenssens gaf aan dat er geen mogelijkheid bestaat tot rechtstreeks doorschakelen. We voelen toch nog dat het beter kan. Een slachtoffer dat

eindelijk de moed heeft om te bellen of iemand die de moed vindt om iets te melden, zouden we in de keten niet mogen verliezen.

Vandaar mijn vraag aan u: hoe ziet u dat? Ik begrijp dat dit niet kan met de huidige middelen. Als u mag dromen, wat kan dat dan worden? Moet dat bij 1712 zitten? Uiteraard zijn we een groter land dan alleen Vlaanderen. Kan Child Focus daarin een rol spelen? Graag uw mening daarover.

U hebt het al even aangeraakt en naast u zit iemand die daar meer van kent: het beroepsgeheim. In bepaalde zaken is er zoiets als spreekrecht. Ik zou meer concreet willen weten of jullie een soort van handboek hebben, als het gaat om acuut gevaar bij jongeren, om jongeren die sowieso zelf niet kunnen spreken. Is er een afspraak dat jullie in dergelijke gevallen toch bepaalde stappen zetten? Zo ja, welke? Wie is erbij betrokken? Er bestaat zoiets als gedeeld beroepsgeheim of meteen richting politie of justitie stappen. Ik denk dat dat niet altijd zo zwart-wit hoeft te zijn, voor alle duidelijkheid. Ik hoop dat er bij jullie duidelijke kaders bestaan, wat niet overal in de hulpverlening het geval is. Ik weet dat er op Vlaams niveau aan gewerkt wordt, maar ik zou daarover toch graag wat meer info krijgen.

Vervolgens, hoe werken jullie outreachend? Ik weet dat het outreachend is zodra iemand in het justitiële systeem zit, maar gebeurt dat outreachend werken ook nog op andere manieren? Bij de getuigenissen van slachtoffers die te maken hebben gehad met de arbitragecommissies van de Kerk, hebben we grote verschillen gemerkt tussen slachtoffers die daar alleen naartoe zijn gegaan en zij die vergezeld werden. Ik denk dat jullie daar ook een zeer belangrijke functie zouden kunnen vervullen. Hoe krijgen we dat allemaal meer aansluitend?

Ik begin met die drie vraagjes.

Joni Janssens: Dat is een hele boterham. Ik begin met de vraag naar 1712. U hebt absoluut gelijk. We hebben beperkte middelen. We proberen het ijzer te smeden wanneer het heet is. Als je meteen kan doorschakelen naar een backofficefunctie en meteen zelf kan aanmelden via 1712, zou dat fantastisch zijn.

Ik ben dus helemaal voor dat idee te vinden.

Wanneer we bij de 1712-lijn voelen dat mensen nog wat twijfelen, geven we hen de verschillende opties waarover ze kunnen nadenken. We bellen hen de week erna dan terug. Sommige mensen moet men namelijk heel hard ondersteunen.

Op basis van ons 'mensgevoel' bespreken we met onze collega's wat we in een bepaalde situatie doen. Ofwel leiden we hen warm toe en melden we een slachtoffer aan bij een andere dienst. Bij het CAW en het VK zijn daarvoor al afspraken gemaakt door de heer Van de Voorde, de voormalige Vlaamse coördinator 1712. Dat staat echter nog in de kinderschoenen.

Het tweede luik is het toeleiden. We geven altijd verschillende opties aan de mensen. Wij werken volgens het subsidiariteitsprincipe: we geven verschillende opties waarover mensen kunnen nadenken. Aangezien 1712 vaak een eenmalig contactpunt is, weten we echter niet welke optie mensen hebben gekozen. Daar is dus nog wat werk aan de winkel.

Het zou drempelverlagend kunnen werken indien wij rechtstreekse contacten zouden hebben met andere organisaties en rechtstreeks zouden kunnen doorverwijzen. Ik ben daar zeker voor te vinden. Er is immers een momentum, zeker in het kader van intrafamiliaal geweld en alles wat daarbij komt kijken. Het is dan ook heel belangrijk om dat momentum te grijpen. Als men dan op een vrijdagnamiddag iemand aan de telefoon heeft en men heeft het gevoel dat men die persoon niet meer zal kunnen doorverwijzen vóór het weekend, is dat heel moeilijk. Ik vind dat dus een goed idee, maar dan moeten we eens kijken naar de middelen.

De tweede vraag ging over een handelingskader. Ik kan daarop antwoorden met een visie vanuit 1712 en vanuit slachtofferhulp. Ik zal beginnen met het standpunt van 1712. We hebben daar een handelingskader met ook een heel luik rond deontologie, beroepsplicht, spreekplicht en spreekrecht. Wij doen nooit iets alleen als hulpverlener bij 1712. We bespreken bij acute situaties altijd binnen een team wanneer we moeten spreken, wanneer niet en of we al dan niet zelf klacht zullen indienen bij de politie. We kunnen ook rechtstreeks een melding maken bij het parket. Gedurende de tien jaar dat ik werk bij 1712 Antwerpen, hebben we al twee parketmeldingen gedaan. Als de nood hoog is, zullen we dus zeker ook schakelen.

Wat wel belangrijk is, is dat het voor hulpverleners moeilijk blijft om daarin te handelen. Ze hebben geen vrees, maar het is belangrijk om mensen daarin goed te ondersteunen. Gelukkig zitten er bij de 1712-centrale van Antwerpen ook mensen die werken bij slachtofferhulp. We hebben het geluk dat er ook een juriste in het team van slachtofferhulp zit. In zulke zaken zullen wij dus ook de juriste consulteren om te horen of we nog goed bezig zijn en of we onze verantwoordelijkheid in

een bepaalde zaak moeten nemen.

Er wordt dus echt een serieus stappenplan gevolgd.

Vanuit slachtofferhulp gebeurt eigenlijk net hetzelfde. We houden bijvoorbeeld regelmatig dossieroverleg, waarin we zaken met elkaar mogen delen. Als we merken dat we in bepaalde dossiers iets moeten doen, zeker bij minderjarigen, zullen we de persoon zelf, de ouder of de meerderjarige altijd activeren om zelf stappen te zetten. Indien we echter merken dat zij niet meegaand zijn of dat het kind in gevaar is, zullen we andere organisaties consulteren en zelf de nodige stappen zetten. We hebben bijvoorbeeld al MANO's (maatschappelijke noodzaak) ingediend en klachten bij de politie. Dat gebeurt minder vaak, maar als het nodig is, nemen wij wel onze rechten op. Dat gebeurt zeker als het over minderjarigen gaat, want dat is heel belangrijk.

We moeten een en ander echter altijd goed onderzoeken. Wanneer we namelijk klachten ontvangen van derden bij de 1712-lijn, bijvoorbeeld van burgers die dingen horen bij hun bureaus, moeten we heel zeker zijn dat de klachten terecht zijn. Als iemand bijvoorbeeld als ouder een blaam krijgt, kan dat een heel grote impact hebben. Men moet dus zeer grondig, met de nodige voorzichtigheid, te werk gaan.

U had ook nog een vraag over het *outreachend* aspect. Ik kan enkel voor het CAW Antwerpen spreken, maar het klopt dat al jaar en dag 55 % van onze aanmeldingen via de politie gebeurt, dankzij het goede samenwerkingsakkoord dat in 1998 werd afgesloten. Dit jaar wordt er een nieuwe versie van dat akkoord gesloten. Wij krijgen heel veel doorverwijzingen van de politie waarmee we proactief aan de slag gaan. We bellen de mensen binnen de twee werkdagen op, bieden ondersteuning aan en proberen een verder traject uit te werken.

We zijn echter ook toegankelijk voor iedereen en men kan ons rechtstreeks bellen. We merken de laatste jaren dat veel cliënten zelf contact met ons opnemen. Mensen weten ons dus wel te vinden. Derden weten dat ook. We krijgen namelijk heel veel vragen van huisartsen, andere diensten en *family justice centers* waarmee we heel nauw samenwerken. Iedereen kan ons dus bellen, maar het is niet zo dat we iets lezen in de krant en dat we daarna iedereen daar contacteren. Dat mag ook niet volgens de wetgeving inzake persoonsgegevens, maar we proberen ons proactief onthaal wel voor iedereen open te stellen.

Daniel Senesael (PS): Madame Janssens, je

vous remercie pour votre exposé. Mon honorable collègue, Mme Van Peel, disait que vous étiez enthousiaste; quant à moi, je dirais même que vous étiez passionnée.

J'ai trois questions ou réflexions à vous soumettre, si vous me le permettez. Tout d'abord, on sait qu'une aide ou une assistance aux victimes est déjà prévue dans les zones de police. J'aurais voulu savoir si des contacts privilégiés sont prévus ou si des conventions sont passées pour voir comment le suivi est opéré. J'entends aussi que vous recevez également des victimes qui ne portent pas plainte et qui ne sollicitent donc pas l'aide ou l'assistance directe des zones de police. Dès lors, comment vous organisez-vous pour l'échange d'informations?

Ensuite, vous avez dit que vous encadriez les mineurs à partir de six ans jusqu'aux centenaires. Dans ma commune, par exemple, voici deux ans, un puériculteur a été suspecté d'attouchements sexuels sur un enfant d'école maternelle; il s'agit là d'enfants de trois à quatre ans. Comment ces enfants ou la famille peuvent-ils être pris en charge dans le cadre de l'aide ou l'assistance? Des services – chez vous ou ailleurs – permettent-ils un suivi de ce moment très pénible et difficile à passer, comme je peux en témoigner?

Enfin, ce qui m'a fort intéressé dans votre exposé, c'est la phase de réintégration dont vous avez parlé. Je n'ai peut-être pas été suffisamment attentif, mais cette phase de réintégration vient-elle en fin de parcours? Comment est-elle organisée pour rendre plus facile cette réintégration à la vie sociale?

D'avance, je vous remercie pour vos réponses, madame.

Joni Janssens: Bedankt voor de vragen.

De contacten met de politie verlopen heel erg goed. Die zijn ook geregeld via het samenwerkingsakkoord. We hebben ook een welzijnsteam per afdeling, per gerechtelijk arrondissement. Daar zitten overal slachtofferbejegenaars van de politie en mensen van slachtofferonthaal van het parket. Er zit ook iemand van slachtofferhulp, zoals ik. Dat is zo om te overleggen als er zaken mislopen met slachtoffers. Ik geef een heel gek voorbeeld. Na een suïcide zijn de kosten van de firma die alles opkuis voor Justitie. Soms gebeurt de opkuis echter niet zo grondig en blijven er nog resten achter. Voor nabestaanden is dat natuurlijk niet oké.

We bespreken dat dan, waarna het dossier naar

een hogere raad gaat. Daar wordt er bekeken hoe we dat beter kunnen doen. Die contacten zijn dus heel erg nauw. Wanneer wij doorverwijzingen krijgen van de politie, krijgen zij ook onmiddellijk feedback van ons met need-to-knowelementen: dat hun slachtoffer werd gecontacteerd en door wie het werd gecontacteerd. Zo zijn ze op de hoogte dat het dossier is geland, dat ze het kunnen loslaten en dat het slachtoffer zijn of haar traject volgt met slachtofferhulp.

Als mensen geen klacht durven indienen, staan we met hen stil bij de redenen waarom ze dat niet durven. We kijken samen naar de voor- en nadelen. Als mensen toch beslissen om een klacht in te dienen, zullen we de drempel om ze in te dienen verkleinen door bijvoorbeeld met hen mee te gaan. We maken samen met hen een afspraak om naar het lokale politiekantoor te gaan. We kennen ook onze wegen wel wat bij de politie. We weten bijvoorbeeld welke diensten heel effectief zijn voor bijvoorbeeld zaken rond seksueel geweld. We weten dus waar we terecht kunnen om een goede klacht in te dienen. Zo proberen we dus steeds om de drempel te verlagen voor cliënten.

Ik moet ook zeggen, en dat is altijd zo geweest, dat de contacten tussen bejegening, onthaal en slachtofferhulp heel goed verlopen. Dat gebeurt allemaal in functie van het slachtoffer en dat is voor mij heel belangrijk. Het slachtoffer mag bijna niet merken dat verschillende diensten rond hem of haar werken. Dat is uiteraard nog voelbaar, maar wij moeten dat faciliteren, zodat een slachtoffer overal goed terecht komt.

De **voorzitter**: Wordt dat in elk CAW op dezelfde manier georganiseerd? U vertegenwoordigt hier het CAW Antwerpen.

Joni Janssens: Ja, dat is zo. Elk CAW neemt deel aan een welzijnsteam en zou dus een goed contact moeten hebben met partners. Ik kan natuurlijk niet over de ervaringen van de andere CAW's spreken, maar het is wel zo dat de structuur in elk CAW dezelfde is.

Ten tweede, hoe kunnen we kinderen jonger dan zes jaar helpen? Bij kinderen onder de zes jaar hebben we gemerkt dat we de ouders heel vaak kunnen coachen.

Om bij kinderen met traumaverwerking aan de slag te gaan, is er echter meer nodig dan een eerstelijns sociaal werker. We zullen hen bijvoorbeeld naar kindertherapeuten of kinderpsychologen doorverwijzen. We doen dat wel met de notie dat de wachtlijsten voor privétherapie, zeker voor kinderen, heel hoog zijn. We werken ook samen met CGGZ en Andante om die verwijzingen goed

te doen. Er zijn dus wel wat beperkingen, maar we proberen in te zetten op de coaching van ouders. Slachtofferhulp is namelijk slechts heel kort betrokken in het leven van een kind. Wij willen het niet overnemen. Wij willen mensen de tools geven om hun kinderen te ondersteunen en verder te begeleiden gedurende hun leven. Wij kunnen dus ondersteunen via de ouders, maar niet rechtstreeks. Een 3- of 4-jarige moet zeker ondersteund worden, maar we laten dat over aan de collega's van de tweede lijn, die daarrond voldoende expertise hebben.

De ene 5-jarige is ook de andere niet. Soms kunnen we wel aan de slag met een mondige 5-jarige, maar we proberen toch meteen de juiste hulp aan te bieden. Om te werken met kinderen, moet men namelijk heel veel vertrouwen opbouwen. Wanneer we dan na twee of drie gesprekken merken dat we niet voldoende kunnen helpen, heeft dat kind ons leren kennen en werd er vertrouwen opgebouwd. Dat zou niet mogen. We moeten kinderen meteen op de juiste plaats laten landen.

Uit wetenschappelijk onderzoek en ons buikgevoel is gebleken dat de specifieke tweedelijnszorg wel nodig is onder de 6 jaar.

Daniel Senesael (PS): Avez-vous un contact privilégié avec la zone de police, parce que les techniques d'audition de mineurs (TAM) sont également applicables aux enfants de moins de six ans? Avez-vous cette diffusion d'informations vers la police à ce niveau-là?

Joni Janssens: Wij hebben inderdaad contacten met de politie en de TAM-verhoren zijn ons bekend. Wij vertellen ook vaak aan ouders hoe zo'n TAM-verhoor zal verlopen. Wij werden ook al uitgenodigd door de zones om de zalen te bekijken waarin zulke verhoren plaatsvinden.

Ik heb ook nog niet gezegd dat we ook al twee jaar een heel nauw contact hebben met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in Antwerpen hebben, centrum waar we naar kunnen bellen voor meer informatie of slachtoffers van acuut geweld naar doorverwijzen.

Daniel Senesael (PS): Et la phase de réintégration?

Joni Janssens: Dat is een theoretische fase. De eerste fase is de stabilisatiefase. Mensen moeten immers eerst kunnen landen en op hun gemak zijn alvorens ze dingen kunnen verwerken. Wanneer schokkende gebeurtenissen nog steeds plaatsvinden, kunnen mensen niet verwerken, want dan zijn ze nog aan het overleven. Men kan

dan niet over verwerking spreken. Afhankelijk van de persoon zijn we soms lang of soms kort met de stabilisatiefase bezig.

Vervolgens komt de verwerkingsfase en de mooie re-integratiefase. Dat is maar een woord om te zeggen dat een persoon beseft dat hij een aantal dingen heeft meegemaakt, een aantal soms positieve dingen eruit geleerd heeft, maar dat het geen dagelijks effect meer op hem heeft.

U mag dat echter niet zien als vaststaande fase. Soms duurt het justitiële langer dan de periode waarin iemand een situatie kan verwerken. Wanneer een zaak dan voorkomt, kan een slachtoffer perfect al een hele tijd in zijn re-integratiefase zitten en zeggen dat het hem nog wel iets doet, maar dat hij toch goed kan functioneren. Wanneer hij echter naar de zitting moet gaan en daar opnieuw geconfronteerd wordt met de dader en alles terugkomt, wordt hij opnieuw in de verwerkingsfase gesleurd.

De drie fases zijn dus niet statisch. Men kan dus perfect gere-integreerd zijn en goed omgaan met wat men heeft meegemaakt, maar door iets wat op tv getoond toch teruggesleurd worden naar de verwerkingsfase.

Olivier Vajda (Ecolo-Groen): Madame Janssens, je vous remercie à la fois pour votre intervention et pour tout le travail que vous faites sur le terrain, puisque j'ai l'impression que vous êtes une formidable porte d'entrée pour les victimes de tous ordres. Vous n'avez pas parlé uniquement des victimes sexuelles mais également des victimes de terrorisme et des victimes de la route. Votre champ d'action est effectivement très large.

Je ne vais pas répéter les demandes de mes collègues. J'ai d'abord une petite question de compréhension. Vous avez parlé de quatre piliers. Si j'ai bien compris, vous avez parlé du pilier émotionnel et psychosocial, du pilier juridique; je vous avoue qu'après, j'ai eu un problème de compréhension. Pourriez-vous donc me rappeler ces quatre piliers?

Ensuite, en ce qui concerne le soutien concernant les abus sexuels, vous nous avez dit que vous faites un travail d'accueil de première ligne et puis vous renvoyez vers d'autres services. J'aurais voulu avoir votre avis sur les liens que vous pouvez avoir avec les Centres de Prise en charge des victimes de Violences Sexuelles (CPVS). Comment cela se passe-t-il?

Puis, j'ai une question concernant les moyens dont vous disposez pour faire tout ce que vous faites. Vous avez dit: "On va vers les victimes, on reçoit

beaucoup de demandes mais on ne va pas non plus jusqu'à lire tous les journaux pour ensuite téléphoner à toutes les victimes de toutes les difficultés potentielles." Au niveau de la publicité, comment faites-vous pour vous faire connaître? Pour une victime, souvent, la première étape, c'est de savoir à qui elle peut s'adresser. Comme je l'ai dit, vous êtes une formidable porte d'entrée. Donc, comment cela se passe-t-il au niveau de la publicité? Est-ce suffisant? Et, à l'inverse, s'il y avait plus de publicité, vous auriez sans doute plus de demandes. Dès lors, vos moyens seraient-ils suffisants pour une augmentation des demandes qui vous seraient adressées?

Enfin, j'ai une question plus générale. Vous y avez peut-être déjà répondu en partie, mais c'est l'objet de notre commission: avez-vous des recommandations à nous formuler? Je ne sais pas si vos services ont une expérience particulière s'agissant des victimes de violences sexuelles commises au sein de l'Église. Si oui, quelles recommandations pouvez-vous nous faire? Je vous remercie.

Joni Janssens: U hebt een heleboel vragen gesteld. Ik zal beginnen met de vier pijlers.

Onze eerste pijler is de psychosociale begeleiding van mensen, waarbij we hen ondersteunen in hun natuurlijk verwerkingsproces.

De tweede pijler is de juridische pijler. Het emotioneel aspect is ook gelieerd aan het juridische aspect, waarbij we hen vooral informeren over hun rechten als slachtoffer en helpen die rechten te bewaken.

De derde pijler betreft de praktische of administratieve ondersteuning. Dat gaat bijvoorbeeld over het invullen van verzekeringstechnische documenten, het begeleiden op een zitting of bij het bezoek aan een controlearts. Die pijler kan ruim worden ingevuld.

De vierde pijler is het leiden of verwijzen naar andere hulp. Dat betekent niet dat het traject bij ons stopt, maar de pijler kan in de praktijk worden gebracht aan het einde van een traject, indien er nog meer nodig is of als er problemen zijn in andere levensdomeinen. Het kan ook een en-en-verhaal zijn, bijvoorbeeld een individueel traject rond seksueel geweld binnen slachtofferhulp in combinatie met een lotgenotengroep bij vzw PUNT, waar men een andere ondersteuning krijgt. Dat zijn dus onze vier pijlers.

Wij hebben een nauw contact met de centra voor seksueel geweld, maar we hebben dat wel zelf tot stand moeten brengen. Volgens het decreet

werden wij immers niet als primaire, secundaire of tertiaire partner beschouwd. Dat vond ik een jammere zaak, want ik ging ervan uit dat slachtoffers daar terecht zouden komen. Daar zijn er psychologen en wat zullen die doen? Hoe kan slachtofferhulp een meerwaarde bieden? Wij moeten elkaar daarin vinden.

In Antwerpen is dat spontaan gebeurd. Wij hebben daar contact opgenomen met de coördinator daar, Sarah. Vervolgens hebben wij samen met de drie CAW's die slachtofferhulp aanbieden, met het centrum overlegd, ons aanbod voor slachtoffers toegelicht en vergeleken met zijn aanbod. Dan hebben we de vraag gesteld hoe we mekaar daarin konden vinden. Men verklaarde bij het centrum dat men veel eenmalig extrafamiliaal seksueel geweld in het weekend had verwacht, maar uiteindelijk bleek het zeer vaak geconfronteerd te worden met intrafamiliaal geweld, herhaald slachtofferschap, met mensen die toegaven dat er sprake was van intrafamiliaal geweld, maar die het seksueel geweld wat naar de achtergrond probeerde te duwen. Men merkte dat men op dat vlak wel wat handvatten kon gebruiken, ook rond het werken met kinderen. Er kwamen namelijk ook veel minderjarigen de zorgcentra na seksueel geweld terecht. We hebben dan goed afgestemd met hen. Het centrum heeft intussen ook een afdeling specifiek voor kinderen.

Men heeft er ook een aantal kinderpsychologen aangeworven. Wij doen aan kennisdeling en verwijzen slachtoffers naar elkaar door. Het zorgcentrum belt regelmatig naar ons tijdens onze permanentie voor een doorverwijzing van een slachtoffer dat daar reeds een traject volgt, omdat het centrum meent dat wij gepastere hulp kunnen bieden. Die samenwerking is organisch gegroeid en die verloopt steeds beter.

Olivier Vajda (Ecolo-Groen): La question suivante concernait les moyens dont vous disposez, la publicité qui est faite et les moyens nécessaires en cas d'augmentation des demandes.

Joni Janssens: Er is effectief erg weinig publiciteit rond slachtofferhulp. Wij proberen slachtofferhulp vooral sectoraal te promoten, maar ook vaak ter preventie. Wij worden regelmatig uitgenodigd door scholen en politiezones om informatie te geven en ons aanbod en werking toe te lichten.

De jongste jaren doen steeds meer mensen een beroep op ons. De vraag naar slachtofferhulp stijgt, terwijl het aanbod hetzelfde blijft. Het aantal VTE's per CAW blijft identiek, waardoor het erg moeilijk wordt alles gebolwerkt te krijgen. Daardoor moeten mensen soms wat langer wachten op hulp dan we zouden willen. Men kan een traject van

slachtofferhulp niet zomaar beperken tot tien sessies, waarna het trauma dan maar verwerkt moet zijn. Dat voelt erg onnatuurlijk aan en we willen de duur van een traject dan ook niet vastleggen. Ons uitgangspunt is dat wij iedereen die bij ons aanklopt, goede hulp willen bieden op het tempo en op maat van het slachtoffer. Indien we merken dat er meer hulp nodig is, zullen we doorverwijzen, maar we zullen geen trajecten inkorten. Dat zou ook niet logisch zijn, in het licht van de theorie van trauma en het brein van een slachtoffer.

Het is voor mijn collega's een hele uitdaging om alles gebolwerkt te krijgen, zeker als er een ramp bij komt, zoals de oorlog in Gaza. Dan komen immers alle gerepatrieerden uit Gaza ook nog eens naar ons. We pogen iedereen zo goed mogelijk bij te staan.

Het is ook belangrijk te vermelden dat wij geen onderscheid maken tussen delicten, of het nu een seksueel delict of vermogensdelict betreft. We zullen elke klant helpen op basis van aanmeldingscontact. Wij beschouwen een seksueel delict niet erger dan een vermogensdelict, want we kunnen de impact van een delict op iemand niet inschatten. Dat is voor iedereen anders. Het is dus niet aan ons om te bepalen dat seksuele delicten voorrang moeten krijgen op andere delicten. Wij proberen daar zeer ethisch mee om te gaan.

De **voorzitter**: Resulteert de toename van het aantal aanmeldingen ook in wachtlijsten?

Joni Janssens: Het woord wachtlijst hoort men niet graag in de sector. Een eerste contact vindt altijd plaats binnen twee werkdagen. De aanmelding gebeurt dus erg vlot. We houden veel contact, maar het is mogelijk dat een slachtoffer drie weken en soms wat langer moet wachten voor een eerste face-to-facegesprek. Dat betekent niet dat we slachtoffers niet zouden horen. Als we merken dat er in de tussentijd meer nodig is, zullen we proberen telefonisch de vinger aan de pols te houden. De tijd tussen de aanmelding en het eerste face-to-facegesprek fluctueert. Soms kan een slachtoffer na twee à drie weken een eerste afspraak krijgen en soms duurt het wat langer voor het traject opgestart kan worden.

Daniel Senesael (PS): Je voudrais vous poser une sous-question, parce que je trouve que ce que vous venez de dire est fort important, à savoir qu'il faut que l'offre soit adaptée à la demande. Cela pourrait faire l'objet de l'une de nos recommandations. Pensez-vous trouver dans les secteurs concernés suffisamment de personnes qui répondent à vos propositions de travail? Cette

liste d'attente peut parfois découler du manque de personnel spécialisé pour pouvoir répondre à ces demandes.

Joni Janssens: Ik heb zeer sterk het gevoel dat we meer personeel nodig hebben. Vroeger konden we een halve dag permanentie doen en sommige mensen doorverwijzen indien we voelden dat we niet de perfecte match waren. Wanneer er nu bijvoorbeeld twaalf aanmeldingen zijn, dan zijn die aanvragen effectief voor slachtofferhulp en veel mensen gaan daar ook op in. Wij proberen het principe van *watchful waiting* toe te passen. Als mensen aangeven dat ze het niet nodig hebben, zullen wij hen, zoals sectoraal afgesproken, tot driemaal toe contacteren.

Mensen zijn net na een delict namelijk overweldigd en vaak vergeten ze het aanbod van slachtofferhulp. Door drie keer terug te bellen en slachtofferhulp aan te bieden, haken mensen aan. Het klopt dat mensen hoe langer hoe meer gebruikmaken van onze service. Begeleidingstrajecten rond psychisch welbevinden in het algemeen zijn steeds moeilijker te verkrijgen, zeker in het kader van slachtofferschap. Dankzij de subsidies is het CAW gratis en laagdrempelig, maar dat zorgt er ook voor dat veel mensen op dat aanbod ingaan. We hebben altijd extra personeel nodig.

De voorzitter: Ik denk dat uw vraag zeer duidelijk is. Door naar u te luisteren, wordt men enthousiast om dat werk te doen. De heer Vajda wilde ook weten of u aanbevelingen had voor onze commissie.

Joni Janssens: Aangezien u zeer veel getuigen hebt gehoord de afgelopen weken, hoef ik u niet uit te leggen dat de moed van slachtoffers om erover te spreken, heel wat is. Het begint allemaal met empathisch luisteren en serieus genomen worden. De commissie zou aanbevelingen kunnen doen over het wegnemen van de *self-blaming* en *victim blaming*. Ze zou ook kunnen aangeven dat wat er gebeurt, niet oké is en een duidelijke grens stellen.

Voorts is het hulpverleningslandschap erg versnipperd en een betere samenwerking en afstemming zou de hulpverlening ten goede komen. Ik denk dat niets nieuws is voor u. Vooraleer iets nieuws in het leven te roepen, zou men moeten kijken naar wat er reeds bestaat. We moeten kijken over welke expertise we beschikken en hoe we die beter op elkaar kunnen afstemmen. Slachtoffers kunnen mijns inziens de meeste aanbevelingen doen, want zij ervaren het en zij voelen de noden. Waarschijnlijk zal mij van alles nog te binnen vallen wanneer ik op de trein zit.

De voorzitter: Dan mag u die info ons steeds bezorgen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): De jongste jaren werden er heel wat commissies opgericht, bijvoorbeeld de kerkelijke commissie en een arbitragecommissie een tijdje geleden. Mensen kwamen in contact met Dignity van de kerk. Hebt u soms feedback gekregen van slachtoffers over hun ervaringen met die bijeenkomsten en vergaderingen met Dignity? Bent u soms meegegaan ter begeleiding en vond u dat dat goed werd aangepakt of had u daar toch bemerkingen bij? Wat zijn uw ervaringen op dat vlak? Die info kan namelijk zeer nuttig zijn voor ons.

Joni Janssens: Ik heb in mijn carrière daar maar één ervaring daarmee. Eenmaal heb ik een slachtoffer van seksueel misbruik in de kerk begeleid. Dat traject is zeer mooi verlopen, maar ik moet toegeven dat wij daarover zeer weinig feedback krijgen. Het slachtoffer dat ik daar heb begeleid, voelde zich erg gehoord, wat positief is. Het betrof een geval van misbruik in de instellingen, ten tijde van de start van 1712, zo'n achttal jaar geleden. Dat was de arbitragecommissie van de kerk, waarvan u daarnet gewag maakte. Voor de rest krijg ik daar zeer weinig feedback over.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Er viel mij iets op in uw uiteenzetting. U zei dat de procedure voor de commissie voor vergoedingen van slachtoffers van opzettelijke gewelddaden soms 3 à 4 jaar duurt. Dat verbaast mij, want toen ik nog advocaat was, verliep dat veel vlotter. Is dat te wijten aan een teveel aan dossiers? Of komt het doordat bijkomende informatie wordt opgevraagd waarop men soms nog moet wachten? Kunt u dat toelichten? Indien die periode van 3 à 4 jaar standaard is, dan is dat onaanvaardbaar, tenzij er specifieke problemen zijn opgedoken in de procedure.

Joni Janssens: Er is een zeer goed contact met de commissie. Meestal loopt een traject 2 jaar, maar het kan 3 à 4 jaar duren vooraleer er een finale beslissing valt. Men kan bij zo'n commissie noodhulp aanvragen en die komt veel sneller. Die wordt na 3 maanden soms al toegekend. Ik denk dat ik vooral put uit de ervaring van twee juristen die daar veel rond hebben samengewerkt en die specifiek rond de aanslagen hebben gewerkt.

Dat was veel complexer. De behandeling van die dossiers duurde veel langer. Jaarlijks is er een overleg met alle juristen van slachtofferhulp, met de commissie. Wij worden ook uitgenodigd om die banden zeer goed aan te halen en om te bekijken hoe we beter kunnen samenwerken voor de

slachtoffers. Ook die samenwerking verloopt redelijk vlot.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Als men een aanvraag indient vooraleer er een definitief vonnis is, dan is dat iets anders. Mijn ervaringen waren eerder dat een vonnis niet uitgevoerd kon worden door het gebrek aan middelen van de veroordeelde. Destijds liep het wel redelijk vlot als het dossier volledig was. U spreekt vooral over zaken waar een eerste hulpvraag wordt gesteld nog voor er een vonnis is, en dat is natuurlijk een andere situatie.

Mathieu Bihet (MR): Je souhaitais poser une question mais, mais entre-temps, je me suis entretenu avec M. Vajda. Nous nous "inquiétions" de votre réponse sur les contacts que vous avez dans le cadre de notre commission, qui porte sur violences sexuelles commises au sein de l'Église. Il avait posé la question mais nous avons l'impression de ne pas avoir reçu de réponse. En ce qui me concerne, j'ai une question plus générale. On se concentre beaucoup sur la question de l'Église catholique mais des violences ont potentiellement pu avoir lieu dans d'autres milieux religieux. Quelles sont vos expériences?

Joni Janssens: U vraagt dus vooral naar onze ervaringen met slachtoffers van misbruik in de kerk?

De **voorzitster**: En andere religies.

Joni Janssens: Ik heb alleen gegevens van Antwerpen, maar er komen bijzonder weinig slachtoffers van de kerk tot bij ons. Het misbruik dat daar naar voren komt, betreft vooral intrafamiliaal geweld naar minder- en meerderjarigen toe. De gevallen van misbruik in de kerk die wij de afgelopen jaren hebben behandeld, kan ik op twee handen tellen. Dat is inderdaad weinig. Ik kan u echter wel zeggen dat na *Godvergeten* 1712, de hulplijn voor geweld, roodgloeiend stond door oproepen van slachtoffers van misbruik in de kerk. Dat is een ander verhaal. Er waren echter zeer weinig trajecten van slachtofferhulp voor dergelijke slachtoffers. Dat is een groot dark number. Ik denk dat dat komt door een groot schaamtegevoel om te vertellen dat men slachtoffer is van een religie of instelling.

Sophie De Wit (N-VA): Mevrouw Janssens, u sprak al over uw goede samenwerking met de politiediensten. Er zijn echter ook diensten voor slachtofferonthaal bij de parketten. Hoe verloopt die samenwerking? Kunt u die op dezelfde lijn zetten?

Joni Janssens: We kunnen die absoluut op

dezelfde lijn zetten. Ook zij zijn in het welzijnsteam vertegenwoordigd. We hebben bijna dagelijks contact met onze collega's van Slachtofferonthaal Antwerpen, bijvoorbeeld voor dossierinzages zijn of vragen over bepaalde dossiers. Wij bellen ook samen met de cliënt vlot in. Wij doen soms ook vormingsdagen samen, dus er zijn zeker goede contacten.

Sophie De Wit (N-VA): Die verhouding zit dus goed?

Joni Janssens: Die verhouding zit zeker goed. We weten ook wat ieders terrein is. Wij zullen nooit zomaar ongevraagd meegaan naar een zitting om een slachtoffer te ondersteunen als we weten dat er bijvoorbeeld ook een dossier loopt bij het parket en dat het slachtoffer daar ook ondersteund wordt. We vinden elkaar daarin dus zeer goed.

Sophie De Wit (N-VA): U sprak daarnet ook over juristen in uw CAW en dat u met hen soms overlegt. Heeft elk CAW een jurist?

Joni Janssens: Elk CAW moet een jurist hebben in het kader van slachtofferhulp. Dat is nu ook het geval.

Sophie De Wit (N-VA): Wanneer u een slachtoffer spreekt, adviseert u hem dan soms om naar een advocaat te stappen? Wanneer doet u dat dan? Als u dat doet, hebt u dan een lijst met gespecialiseerde advocaten of verwijst u hen door naar het Bureau voor Juridische Bijstand? Hoe pakt u dat aan?

Joni Janssens: Dat is een zeer goede vraag, die wij ook vaak van cliënten krijgen. Ze vragen me dan wie een goede advocaat is. Ik zeg altijd dat dat heel persoonlijk is, net zoals bij een psycholoog: wie voor mij een goede advocaat is, is dat voor iemand anders niet. Er zijn wel advocaten die gespecialiseerd zijn in bepaalde luiken. We zullen echter nooit één naam geven. We geven altijd een lijst.

We leggen mensen de juridische weg uit. Ze kunnen zich alleen burgerlijke partij stellen, maar het is soms gemakkelijker met een advocaat. Wij bewandelen dan bijvoorbeeld de weg van het BJB. Indien ze een familiale verzekering hebben, kunnen ze via die verzekering een advocaat kunnen krijgen. Veel mensen weten dat immers niet. We leggen dus alle opties uit aan cliënten. We dwingen hen niet, maar sporen hen aan om hun opties te gebruiken.

Sophie De Wit (N-VA): Zo staan ze er inderdaad niet alleen voor. We hebben namelijk gehoord dat wie bijvoorbeeld in de Arbitragecommissie

begeleid werd door een advocaat een betere ervaring had dan iemand die alleen het veld werd ingestuurd.

Joni Janssens: Dat kan ik me voorstellen, want men komt in een heel andere wereld terecht.

Sophie De Wit (N-VA): U hoort dat slachtoffers graag de keuze hebben. Niet iedereen wil de justitiële weg bewandelen, maar liever een andere weg. Merkt u dat ook?

Joni Janssens: Ja, absoluut. Wij werken ook nauw samen met andere diensten zoals Moderator. Als slachtoffers de weg van herstel willen bewandelen, is dat een keuze en als dat kan in gerechtelijke fases, zullen wij zeker mensen toeleiden. In het kader van 1712 hebben wij al veel mensen toegeleid naar bijvoorbeeld de Comeb. We bekijken wat de nood is van het slachtoffer en hoe we daar aan kunnen voldoen.

Sophie De Wit (N-VA): Zijn er voldoende diensten die voor die bemiddeling kunnen zorgen? Is het aanbod daarvan voldoende? Of moet men daar ook soms wachten?

Joni Janssens: Ik denk dat u daarover met mijn collega's van Moderator moet praten. Zij kunnen dat zeker toelichten. Naar mijn aanvoelen wordt dat wel altijd opgenomen, maar ik kan niet aangeven binnen welke tijdspanne.

Sophie De Wit (N-VA): Het traject van bemiddeling wordt wel degelijk bewandeld?

Joni Janssens: Absoluut. Er zijn heel veel delicten waarbij het aanbod van herstelbemiddeling onmiddellijk wordt gedaan vanuit het parket. Er zijn bepaalde zaken die slachtofferonthaal sowieso in een brief zet naar mensen die eigenlijk onmiddellijk – ik denk bij verkeersdelicten – het aanbod krijgen rond bemiddeling. Dat wordt dus wel meegegeven via ons, maar ook via slachtofferonthaal van het parket.

Sophie De Wit (N-VA): Het is belangrijk dat dat ook via de parketten op die manier kan worden bewaakt.

Zijn er nog vragen, collega's? Mevrouw Janssens, het was zeer leerrijk. Gaandeweg de hoorzittingen met slachtoffers heb ik vaak gedacht: chapeau voor de mensen in de hulpverlening, in slachtofferonthaal en –bejegening. De contacten die u hebt, zijn niet altijd gemakkelijk. Ik kijk met bewondering naar uw positief enthousiasme. U hebt onze dankbaarheid en ons respect voor het werk dat u vandaag doet, maar ook heel erg

bedankt voor de inkijk die u vandaag hebt gegeven. Dat was zeer leerrijk voor onze werkzaamheden. Dank u wel.

Joni Janssens: Dank u wel. Ik neem de complimenten mee naar mijn teamleden.

Sophie De Wit (N-VA): Zeker en vast. Indien u nog aanbevelingen hebt, mag u ze ons nog bezorgen.

Ik stel voor dat we overgaan naar onze volgende spreker, de heer Goffin, over het beroepsgeheim en andere zaken die hij nuttig acht voor onze commissie. Ook naar u luisteren wij heel erg graag.

Tom Goffin: Hartelijk dank voor uw uitnodiging. Ik wil ook mijn appreciatie uitdrukken voor wat u allemaal doet. Dat is heel interessant om te beluisteren en voor mij tegelijk confronterend om het juridische verhaal daar tegenaan te moeten gooien. Ik spreek enkel over beperkingen en mogelijkheden, terwijl het in de praktijk vaak veel beter loopt dan wat we jammer genoeg zeer vaak in het juridische kader vaststellen.

Ik heb een powerpointpresentatie voorbereid, die ik even zal overlopen. Ik duid eerst kort mijn achtergrond. Ik ben docent gezondheidsrecht aan de Universiteit Gent. Ik maak daar deel uit van het interfacultaire expertiseplatform Metamedica. Ik ben ook ondervoorzitter van het expertisecentrum Quality & Safety Ghent dat over kwaliteitsnormering in de gezondheidszorg nadenkt. Tegelijkertijd ben ik ook lid met raadgevende stem van het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek, expert gezondheidsrecht van de Hoge Gezondheidsraad en ten slotte voorzitter van de Federale Commissie Rechten van de Patiënt.

In het kader van deze hoorzitting zit mijn expertise voornamelijk in wat ik tot nu toe allemaal rond het beroepsgeheim en meldcodes heb gedaan. Heel concreet was ik een van de trekkers toen ik destijds nog werkte bij de Orde der Artsen bij de Nationale Raad van de opstelling van de drie meldcodes die door de Orde zijn ontwikkeld rond vrouwelijke genitale verminking, partnergeweld en seksueel geweld. Op basis van een vrij eenvoudig 3-stappenplan werd aan artsen geduid dat er tussen spreken en niet spreken heel wat mogelijkheden zitten. Dat is vervolgens vertaald in de uitwerking van een aantal handreikingen, handleidingen bij die meldcodes, op initiatief van het Instituut voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Die handleidingen zijn downloadbaar op de website van het Instituut.

Doorheen de jaren heb ik in de verschillende

opleidingen voor de personeelsleden van de Zorgcentra na Seksueel Geweld het onderdeel beroepsgeheim gedoceerd. Het interessante was dat ik diezelfde opleiding gaf aan de zedeninspecteurs in het kader van de politieschool. Het jammerlijke aan dat verhaal was dat ik die twee opleidingen apart aan die twee groepen gaf, terwijl het interessant zou zijn geweest al die mensen samen in één zaal te hebben. Ik heb gemerkt dat de benadering van een concept zoals beroepsgeheim zeker rond seksueel geweld vanuit die verschillende invalshoeken interessant is. De kruisbestuiving hierbij is cruciaal om te komen tot een goede benadering van het concept beroepsgeheim.

Ten slotte, heb ik samen met de experte Ines Keygnaert, die vandaag jammer genoeg niet aanwezig is, de afgelopen 18 maanden een onderzoeksproject uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Agentschap Justitie en Handhaving, en in het bijzonder van minister Demir, rond de ontwikkeling van een meldcode sectoroverschrijdend voor de verschillende sectoren van de Vlaamse overheid. Dat onderzoeksproject waarvan ik enkele vaststellingen in deze presentatie heb gestoken, is ongeveer afgerond voor wat ons onderdeel betreft. We zitten in de laatste valideringsfase, dus ik kan nog geen concrete rapporten aanbieden of publiek toegankelijk stellen. Mijn vaststellingen of observaties van vandaag zijn dus doorheen het project al aan het publiek geuit, maar voor het concrete rapport zal u nog even moeten wachten tot het valideringstraject volledig is afgelopen.

Wat ik vandaag kom vertellen is eigenlijk een voortzetting van een presentatie die ik op 24 april 2023 – minder dan een jaar geleden – heb gegeven in het kader van de resolutie betreffende de justitiële aanpak van daders van kindermishandeling. Wat ik hier presenteer, is in zekere zin een voortzetting van de presentatie van toen. Ik kan alvast de aanbeveling geven om de vaststellingen die ik toen heb gemaakt mee te nemen in de verdere werkzaamheden van deze commissie. Net zoals de vorige spreker heeft gezegd, zijn er al heel wat goede initiatieven genomen. Het is beter die goede initiatieven mee te nemen in de werkzaamheden, veeleer dan van een volledig wit blad te starten en de vraag te stellen wat hier allemaal rond te doen valt.

Mijn presentatie gaat vooral over het beroepsgeheim en de problemen die ik daarrond vaststel vanuit een juridisch oogpunt. Waarom het beroepsgeheim? Dat is een verhaal dat ons zeer ver terug in de tijd brengt. Het betreft een bepaling die in het Strafwetboek is ingeschreven in 1810 in de Code pénal van Napoleon. Waar gaat het over

in die bepaling? Bepaalde personen in onze maatschappij hebben een geheimhoudingsplicht. Concreet betekent dat dat ze de informatie die ze in de uitoefening van hun beroep of hun functie hebben gekregen, niet naar buiten toe mogen delen. Dat is vrij letterlijk te nemen. In mijn *circle of trust* heb ik heel bewust maar twee personen gezet: de persoon die de geheimhoudingsplicht heeft en de persoon over wie de informatie gaat. In principe creëert artikel 458 van het Strafwetboek een klein cirkeltje waarbinnen zich twee personen bevinden, en niet een grote constructie waarin verschillende personen met elkaar rond diezelfde persoon informatie kunnen delen.

Het is heel limitatief en beperkend. Alles wat er in die *circle of trust* zit tussen de persoon die de geheimhoudingsplicht heeft en de persoon over wie de informatie gaat, blijft in die *circle* en mag in principe niet worden gedeeld. Die geheimhoudingsplicht werd maatschappelijk zo belangrijk geacht dat men er een strafbepaling aan heeft gekoppeld, met name artikel 458 van het Strafwetboek, als grens en tegelijkertijd als beperking van die *circle of trust*.

Wie heeft dat beroepsgeheim? Dat was maatschappelijk heel lang onduidelijk. Veel jaren geleden in een beperkte maatschappij waren dat de personen die de centrale functies opnamen: de priester, de huisarts, de dorpsarts, de burgemeester... Maatschappelijk hebben we heel wat evoluties doorgemaakt. Die individuen die destijds om de een of andere reden die hoge functie in de maatschappij hadden gekregen, bekijken we vandaag op een andere manier.

Veel meer personen hebben een beroepsgeheim gekregen omdat de maatschappij vond dat we die individuen maatschappelijk extra moesten belasten met die verantwoordelijkheid, maar ook omdat die personen het steeds meer waard zijn om die functies waar te nemen. Toen we, bijvoorbeeld, 30 jaar geleden over het biechtgeheim van een priester spraken, was dat omdat die destijds die hoogwaardige positie innam, maar niet omdat hij bepaalde kwalificaties had om daaraan te voldoen. Wanneer ik vandaag hoor dat er in het kader van het CAW ook een beroepsgeheim bestaat, dan weet ik dat dat zo is omdat die mensen het waard zijn om dat beroepsgeheim te dragen, omdat zij de nodige kwalificaties en ervaring hebben. Vanuit de vertrouwensfunctie die ze vertegenwoordigen in de maatschappij, zijn zij het waard dat beroepsgeheim te hebben en dat ze dat effectief nodig hebben om hun taak naar behoren uit te voeren.

Die *circle of trust* via artikel 458 van het Strafwetboek is heel belangrijk, maar u ziet daar ook een gele pijl. Die geeft aan dat het

gemakkelijker is om informatie in die *circle of trust* te krijgen dan die er terug uit te krijgen, juist omdat die strafbepaling zo strikt is en het niet toelaat dat met anderen informatie wordt gedeeld. Zodra de informatie in de *circle of trust* zit, hebben we eigenlijk een probleem. Daarom is er de afgelopen jaren een evolutie geweest op het vlak van het beroepsgeheim. Heel concreet merken we voor artikel 458 van het Strafwetboek dat er relatief weinig aanpassingen aan zijn gebeurd.

Dat is erg verwonderlijk. Na 200 jaar houden we immers nog steeds vast aan een bepaling die destijds in de Code pénal werd ingeschreven, hoewel het beroepsgeheim, zeker de afgelopen 20 à 30 jaar, erg geëvolueerd is.

Onze maatschappij is groter geworden dan een dorp en we zijn geëvolueerd naar een informatiemaatschappij waarin informatiedeling cruciaal is om slachtoffers op een correcte manier te kunnen helpen. Hulpverlening moet ook op een correcte manier kunnen worden opgezet en informatie moet kunnen worden gedeeld zodat misdrijven kunnen worden vermeden. Om al deze redenen heeft men maatschappelijk gezien gezegd dat er uitzonderingen op het beroepsgeheim moeten worden gecreëerd.

Artikel 458bis van het Strafwetboek is daarvan een mooi voorbeeld. Men heeft daarin de mogelijkheid gecreëerd om in het kader van bepaalde misdrijven toch een melding te doen. Dat mag niet aan eerder wie gebeuren; enkel aan de procureur des Konings en indien de nodige voorwaarden rond noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit worden gerespecteerd.

Die bepaling 458bis van het Strafwetboek probeert die maatschappelijke evolutie weer te geven. Het kon niet meer dat we volgens artikel 458 geen informatie konden delen. In 2000 werden dan ook de eerste mogelijkheden voorzien om daarvan af te wijken. In 2011 werd die bepaling naar aanleiding van Operatie Kelk grondig herzien en werden de uitbreidingen rond de meldingen van seksueel geweld bij kwetsbare personen toegevoegd. Men ziet dat zo stelselmatig uitgehold worden. Er worden stap voor stap meer uitzonderingen toegevoegd aan bepaling 458bis die toelaten dat personen met een beroepsgeheim toch meldingen kunnen maken.

We blijven echter nog steeds in hetzelfde bedje ziek. Het blijft een problematische bepaling. We blijven noodzakelijke gaatjes prikken in onze *circle of trust* om die noodzakelijke informatie eruit te krijgen. Het hele beroepsgeheim zou echter fundamenteeler moeten worden herzien opdat we de globale aanpak ervan beter zouden kunnen

reguleren.

Een andere wijziging is 458ter, die werd ingevoerd in 2017 naar aanleiding van de aanslagen in Zaventem en Maalbeek. Dat is ook een mooi voorbeeld van hoe in België dingen *paniekvoetbalsgewijs* worden aangepast.

Deze bepaling laat toe dat overleg tussen bepaalde actoren in de zorg mogelijk is. Het overleg van het CAW van daarnet valt daar echter niet onder. Het concept onder 458ter is een heel specifieke bepaling met heel specifieke voorwaarden die niet geldt voor overleg in een brede constructie waarin mensen met een gevoel dat er iets niet pluis is niet eerst kunnen aftasten welke initiatieven er moeten worden genomen. De bepaling is heel specifiek omschreven en laat bijgevolg niet toe om overleg in een brede constructie rond beroepsgeheim zonder meer toe te passen. Ook hier werd paniekvoetbal gespeeld: er deed zich iets voor, dus er werd gereageerd. Er was echter geen totale visie over hoe we met overleg binnen de gezondheidszorg moeten omgaan, hoe we met meldingen rond seksueel misbruik moeten omgaan of hoe we met het beroepsgeheim in het algemeen moeten omgaan.

Door de uitzonderingen die doorheen de jaren werden gecreëerd, hollen we het beroepsgeheim uit. We prikken er steeds meer gaatjes in omdat we die noodzakelijk informatiedoorstroming moeten hebben. We doen dat echter niet vanuit het oogpunt hoe we op een correcte manier met dat beroepsgeheim moeten omgaan. We moeten echter kijken hoe we die informatie op een rechtvaardige manier kunnen delen met elkaar zonder dat het privéleven van het slachtoffer in het gevaar komt en zonder dat het vertrouwen (een van de essentiële aspecten waarom het beroepsgeheim in het leven is geroepen) van het slachtoffer geschonden wordt.

Er zijn dus al tal van gaatjes in die *circle of trust* geprikt. Die *circle of trust* wordt echter enkel doorprikt om informatie naar buiten te laten vloeien en niet om na te denken over hoe er met het beroepsgeheim moet worden omgegaan. Bepalingen 458bis, 458ter, de wettelijke uitzonderingen en de andere uitzonderingen zoals beroepsgeheim, gedeeld beroepsgeheim, gezamenlijk beroepsgeheim, de noodtoestand en de toestemming van het slachtoffer zijn allemaal voorbeelden van hoe we er maatschappelijk gezien wel in slagen om het beroepsgeheim en de *circle of trust* te doorbreken. Het zijn voor mij echter ook allemaal voorbeelden van het feit dat we niet met een totaalaanpak bezig zijn. We zoeken namelijk hoe we het probleem dat het beroepsgeheim is, kunnen oplossen. We creëren

enkel ad-hocoplossingen zodat de informatie toch gedeeld kan worden, maar een globale aanpak is er niet.

Dat is ook nefast voor het beroepsgeheim. Daarom heb ik het ook over 'uitholling'. De idee van een beroepsgeheim te hebben, blijft wel cruciaal. Het moet echter op een andere manier georganiseerd worden dan vandaag.

Als men naar de maatschappelijke kritieken op het beroepsgeheim kijkt, zijn er twee groepen. Er is enerzijds een paraplu-politiek: men zegt dat men niets kan zeggen, omdat men onder het beroepsgeheim valt. Anderzijds is er de groep die zegt dat het de informatiedoorstroming beperkt en dat het meer het beroep beschermt dan de persoon over wie de geheimhoudingsplicht gaat. Het zwijgrecht is er wel, maar wat moet men ermee doen? In welke situaties kan men het gebruiken en in welke situaties niet? In de resolutie kwam ook de handelingsverlegenheid duidelijk naar voor. Dat is een van de aspecten die moeten worden aangepakt. Het is ook gewoon te complex hoe het nu allemaal in elkaar steekt. Al die kritieken zijn terecht, want dat klopt allemaal.

Aan de andere kant hoort men echter dat elke uitzondering nefast is voor de vertrouwensrelatie. Dat moet natuurlijk ook in overweging worden genomen. We moeten nadenken over de waarde van het beroepsgeheim, want die is er zeker. Het zorgt er immers mee voor dat de cruciale vertrouwensrelatie in stand kan worden gehouden.

Tegelijk is de spreekplicht bijzonder problematisch bij mensen die een beroepsgeheim hebben en eventueel gedwongen zouden worden om te spreken, zeker in het kader van de vertrouwensrelatie. Sommige mensen stellen ook dat kwetsbare personen potentieel de eerste slachtoffers van de uitzonderingen zijn. Als gevolg van de uitzondering zou men immers minder geneigd zijn om zich naar personen met beroepsgeheim te wenden. Zij zouden de informatie namelijk kunnen verspreiden. Ook die kritieken zijn dus terecht.

Er zijn dus kritieken aan de linkerkant en aan de rechterkant. Het middenveld wordt echter onvoldoende benut. De twee kanten moeten dicht bij elkaar komen en de kritieken moeten als een totaliteit beschouwd worden. Zo kan het probleem globaal aangepakt worden en niet enkel de linker-, dan wel de rechterkant.

Ik zal nu kort ingaan op een aantal kritieken.

Een eerste kritiek is dat hulpverleners de regelgeving onvoldoende begrijpen. Dat klopt. Het

is dan ook ontzettend complex en we maken het steeds complexer. Als we het hebben over beroepsgeheim, halen we er namelijk ook concepten bij zoals discretieplicht, ambtsgeheim, vertrouwensclausule en geheimhoudingsplicht. Dat zijn allemaal begrippen die ongeveer dezelfde lading dekken. Puur juridisch dekken ze echter een verschillende lading.

Nochtans zijn er al heel wat opleidingen rond het beroepsgeheim. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de wegwijzers rond beroepsgeheim die de KU Leuven ontwikkeld heeft. Zij stellen die informatie zeer accuraat en eenvoudig ter beschikking. De informatie is er dus wel, maar wordt om een of andere reden door hulpverleners onvoldoende geconcipieerd, waardoor ze niet begrepen wordt. De materie blijft echter extreem complex. Moet het zo complex zijn om het doel te bereiken?

Als we kijken naar de uitzonderingen op het beroepsgeheim, zien we een belangrijke evolutie. Er is een stijgende verantwoordelijkheid van de dragers van het beroepsgeheim. We stellen vast dat 10 tot 20 jaar geleden de balans tussen beroepsgeheim en spreken of niet spreken eerder naar de kant van het niet-spreken doorsloeg. Nu merken we dat maatschappelijk gezien de balans meer naar de kant van het spreken doorslaat. Dat brengt ook nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee. Er is immers een stijgende verantwoordelijkheid voor de dragers van het beroepsgeheim met nieuwe uitzonderingen. Tegelijk leidt wederom de complexiteit ertoe dat personen met een beroepsgeheim vaak niet goed weten wat ze al dan niet kunnen zeggen. Volgens mij is er dus nood aan een totaal nieuwe benadering van het beroepsgeheim.

Ik kom nu terug bij mijn *circle of trust* van daarnet. In deze *circle of trust* zitten echter meer dan twee personen. Het beroepsgeheim moet een *circle of trust* zijn voor het slachtoffer of de persoon die dat nodig heeft. Tegelijk betekent een *circle of trust* niet dat de informatie er eenzijdig in kan, maar dat er niets mee kan gebeuren.

Ik heb er daarnet ook al op gewezen dat de mensen die vandaag een beroepsgeheim hebben dat niet enkel hebben omdat ze toevallig pastoor zijn, maar omdat ze een functie vervullen, bepaalde kwalificaties hebben in onze maatschappij of omdat ze bepaalde opleidingen hebben genoten. Hoe komt het dat we die mensen dan niet vertrouwen om met deze informatie om te gaan? We zeggen dat ze een beroepsgeheim hebben, maar artikel 458 laat niet toe dat ze die informatie delen. Voor mij moet dat concept beroepsgeheim dus anders worden benaderd. We moeten de mensen die we beroepsgeheim geven

ook de verantwoordelijkheid geven om op een verantwoorde wijze om te gaan met die vertrouwelijke informatie.

Zij moeten zelf afwegen wat zij met die informatie moeten doen, namelijk die strikt vertrouwelijk houden of, indien zij dat noodzakelijk vinden, daarover met een bepaald iemand spreken. Erover spreken betekent niet per se dat alle informatie ter beschikking moet worden gesteld. Proportionaliteit, finaliteit en betrokkenheid zijn hierbij cruciaal om de omgang met informatie mee vorm te geven.

U merkt dus dat de randvoorwaarden van mijn *circle of trust* niet meer die van art. 458 van het Strafwetboek zijn. De randvoorwaarden zijn ook art. 458 Sw., naast de bescherming van de melder. Een paar jaar geleden werd de klokkenluiderrichtlijn geïntroduceerd, waarvan cruciale aspecten kunnen worden meegenomen in het verhaal. Dat vertrouwen kan alleen maar vorm krijgen wanneer het deel uitmaakt van een breder integriteitsbeleid, een globale aanpak van geweld, waar naast de meldingsmogelijkheid en de aspecten van het beroepsgeheim er ook aspecten van een professionele norm aanwezig zijn. Die verantwoordelijkheid waar ik op wijs, is er wel degelijk. Mensen met een beroepsgeheim hebben wel degelijk een zekere verantwoordelijkheid om daar correct mee om te gaan. De maatschappij heeft vandaag echter nog veel stappen te zetten voor die correcte omgang daarmee.

Ik sprak daarnet over mijn twee kolommen van kritiek en het grote gat ertussen. Dat moet opgelost worden via de invulling van die goede praktijkvoering. Hoe gaat een persoon met een beroepsgeheim op een correcte manier om met die vertrouwelijke informatie? Er is daarvoor een gedragscode en een referentiekader nodig waaraan mensen hun handelen kunnen toetsen. Een gedragscode of referentiekader is niet iets dat men in een wet schrijft. We hebben deze piramide ontwikkeld in het kader van het project Meldcode. We stelden daarin vast dat wanneer het geweld, in het bijzonder seksueel geweld betreft, er verschillende benaderingen zijn. Men moet rekening houden met al die verschillende benaderingen en deze afwegen vooraleer men op een correcte manier kan inschatten met dat beroepsgeheim om te gaan.

Het topje van die piramide schrijven we in de wet. Daarnaast, die eerste bredere oranje basis gaat over hoe het ervaren wordt in een bepaalde sector. Hoe wordt een concept als geweld sectorbreed ervaren? Grensoverschrijdend gedrag in de bredere zin wordt in de ene sector anders ingevuld dan in de andere sector, en dat is normaal. Waarom? Dat is omdat bepaalde concepten van

geweld sectorspecifiek worden geïnterpreteerd.

Daaronder is er ook nog de perceptie van het slachtoffer zelf, van het individu. Ook dat moet men blijven meenemen in de ontwikkeling van gedragscodes en referentiekaders. Misschien stelt een sector op een zeker moment vast waar hij de lat ligt en wat al dan niet acceptabel is. Wanneer een slachtoffer aangeeft dat het voor hem anders is, dan moet er minstens een gesprek over kunnen worden gevoerd zodat het systeem van die sector kan worden bijgesteld en die gedragscode eventueel kan worden aangepast opdat men weer met een correcte manier met dat beroepsgeheim kan omgaan.

We moeten vermijden dat het alleen maar in dat topje van die piramide blijft. We moeten vooral bezig zijn met de twee onderste lagen van die piramide om op een correcte manier om te kunnen gaan met het beroepsgeheim.

Moeten we evolueren naar een professionele norm? Moeten we een meldplicht opleggen? Ik weet het niet. Ik meen dat we op heden in België nog veel te veel vanuit het concept van art. 458 Sw., de verplichting, de geheimhoudingsplicht en de uitzonderingen denken. Als we meer vanuit een globale visie, vanuit die bredere verantwoordelijkheid rond het correct omgaan met die vertrouwelijke informatie vertrekken, dan denken we op een totaal andere manier.

Deze slide is een printscreen van wat in Nederland al enige tijd gangbaar is. Men heeft daar effectief een wet rond een meldcode en men heeft daar bepaalde stappen in ondernomen. In dat kader heeft men een professionele norm opgelegd. Ik heb een aantal rode vakjes toegevoegd aan de slide omdat men in Nederland een overkoepeld orgaan, Veilig Thuis, heeft. Als men het als professional even niet weet, kan men daar advies inwinnen. Wanneer men niet over de expertise beschikt, kan men doorverwijzen. Dergelijke dingen bestaan niet in België. Er zijn hier allemaal individuele initiatieven, die individueel erg interessant zijn, maar een globale aanpak ontbreekt.

Zolang die globale aanpak er niet is, kan men aan individuen geen professionele norm opleggen om de volledige verantwoordelijkheid te dragen. Als maatschappij hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid om dit globaal aan te pakken zodat personen met een beroepsgeheim die verantwoordelijkheid effectief dragen en tegelijkertijd ook beschermd worden door middel van een back-up om advies te vragen of eventueel door te verwijzen.

Een van de randvoorwaarden van mijn *circle of trust* was de bescherming van de melder. De Europese Unie heeft een aantal jaren geleden de klokkenluiderrichtlijn goedgekeurd. Die richtlijn werd in België erg beperkt omgezet. Ik zeg niet dat die klokkenluiderrichtlijn in het bredere concept van seksueel geweld moet worden toegepast in België. De concepten uit die richtlijn zijn echter wel essentieel, ook in het kader van het beroepsgeheim. Als iemand de professionele norm heeft om bepaalde meldingen te doen, dan moeten we die persoon ook de nodige bescherming bieden. Hiervoor moet men bepaalde effectiviteitsvoorwaarden voor meldinstanties implementeren. Er is een positieve verplichting van de overheid om dat op een correcte manier te doen.

Dat betekent ook dat moet worden voorzien in de effectieve interne en externe meldkanalen en bescherming tegen represailles en dies meer. Als we die verantwoordelijkheid willen opleggen, moeten we daarvoor ook iets in ruil geven. Er zijn bestaande constructies. Ik zei daarnet dat we niet van een wit blad moeten vertrekken. Dat geldt ook hier. We moeten gebruikmaken van die bestaande concepten en die vertalen. Alleen zo kunnen we ook dat aspect van die randvoorwaarden mee afdekken.

Op vlak van advies en ondersteuning is het absoluut nodig die professionele norm uit te breiden. Momenteel ontbreekt die globale ondersteuning van professionele zorgverleners. Zij moeten zoeken en gelukkig kunnen ze terecht bij instanties als het CAW, maar vanuit de praktijk hoor ik vaak dat ze er niet bekend mee zijn. Velen weten niet bij wie ze terecht kunnen voor bepaalde zaken. Alle energie die ze daarin moeten investeren, kunnen ze jammer genoeg niet in het slachtoffer steken.

Door het ontbreken van een bescherming tout court, kan men in geval van een schending van het beroepsgeheim die vraag slechts a posteriori beantwoorden. De cirkel is pas rond als de rechter na een klacht wegens schending van het beroepsgeheim oordeelt dat de persoon dit heeft gedaan op basis van een noodtoestand. In zeer veel andere situaties is het koffiedik kijken en weet men het niet. Ook dat leidt enorm hard tot handelingsverlegenheid.

Er is ook een immens gebrek aan domeinoverschrijdend overleg. Er zijn zeer veel individuele initiatieven, maar van die goede praktijken die in bepaalde settings reeds ontwikkeld worden, heeft men geen weet in andere settings. Daardoor moet men weer van een wit blad

beginnen. Domeinoverschrijdend overleg zou de handelingsverlegenheid doen dalen en zorgen voor een bredere creatie van praktijkvoering. Op die manier kunnen individuen met een beroepsgeheim correct handelen vanuit hun verantwoordelijkheid.

Wat er vandaag bestaat, volstaat niet. Artikels 458bis en 458ter Sw. zijn in belangrijke mate paniekvoetbal en zorgen vandaag niet voor een doordachte globale aanpak van de omgang van de maatschappij met dat beroepsgeheim. Als we als maatschappij die bepalingen alleen maar verder laten evolueren en meer misdrijven of kwetsbare groepen toevoegen aan artikel 458bis Sw., dan lossen we het probleem niet op, maar hollen we het concept van het beroepsgeheim verder uit. Dat leidt nergens toe, want finaal weet niemand nog hoe correct te handelen.

We moeten dus evolueren naar een globaler kader, zoals dat dat we hebben ontwikkeld voor het project Meldcode van de Vlaamse overheid. In dat kader zal men op basis van verschillende niveaus, zoals het kwaliteitsniveau, preventieniveau en reactieniveau, nadenken over de omgang met seksueel geweld. Opdat dit verhaal past, is het ontoereikend te zeggen dat iemand al dan niet een beroepsgeheim heeft. Elk vakje op deze slide moet op een doordachte manier worden ingevuld.

Bemiddeling is hierbij een belangrijk, doch niet het enige aspect. Men moet nadenken over wat bemiddeling in deze situatie concreet inhoudt. Wie bemiddelt er? Zijn dat daarvoor opgeleide mensen of zijn dat vrijwilligers?

Volstaat het een luisterend oor te zijn en advies te verlenen? Deze vragen vereisen een antwoord om het concept van die professionele norm, die verantwoordelijkheid, mee te duiden.

Het beroepsgeheim heeft dus nood aan een totaalaanpak en niet aan een eenvoudige vermelding in een artikel in het Strafwetboek. In het kader van de hervormingen van het Strafwetboek zullen we van artikel 458 evolueren naar artikel 355 en voor de uitzonderingen naar artikel 356. Ik vind dat een enorm gemiste kans. Uit de toelichting kan men afleiden dat men de oefening rond het beroepsgeheim niet opnieuw zal doen aangezien er de afgelopen jaren al veel rond gedaan is. Die oefening zou echter beter wel herdaan moeten worden, want tot op heden heeft men het concept van het beroepsgeheim via de artikels 458bis en 458ter uitgehold. Men heeft niet de totaalvisie op het beroepsgeheim doen evolueren, wat noodzakelijk is voor de maatschappelijke relevantie.

In plaats van het huidige en toekomstige kader in het Strafwetboek, is er nood aan een kapstokbepaling die stelt dat de geheimhoudingsplicht belangrijk is voor de vertrouwensrelatie. Dat is een basisconcept in het Strafwetboek. Bijgevolg moet het belang van de geheimhoudingsplicht als concept behouden blijven. Het belang van de geheimhoudingsplicht betekent voor mij echter in de eerste plaats dat de persoon met het beroepsgeheim daar op een verantwoorde manier mee omgaat. Op de slide staan er tandwieltjes met daarin de woorden betrokkenheid, subsidiariteit en proportionaliteit staan. Voor het beroepsgeheim zijn die drie woorden van cruciaal belang.

In die bepaling van het Strafwetboek wordt zeer weinig tot niet verwezen naar de persoon waar het beroepsgeheim over gaat, namelijk het slachtoffer wiens informatie vertrouwelijk moet blijven. Iemand die op een correcte manier omgaat met zijn beroepsgeheim, stapt in de eerste plaats naar dat slachtoffer en probeert die te betrekken bij de omgang met die vertrouwelijke informatie.

Hij hanteert daarbij de concepten van proportionaliteit en subsidiariteit als leidraad, waardoor hij alleen de noodzakelijke informatie deelt. Hij maakt de afweging om tot beste oplossing te komen. Bovendien mag het daar niet mee eindigen. De kapstokbepaling moet vervolgens in de praktijk worden omgezet in een integriteitsbeleid rond het beroepsgeheim, rond de omgang met vertrouwelijke informatie, rond de aanpak van geweld in zijn totaliteit voor de verschillende sectoren.

Het beroepsgeheim mag absoluut niet meer als paraplu worden gebruikt en het integriteitsbeleid tegenwerken. Het mag geen standaloneconcept zijn, maar het beroepsgeheim moet een onderdeel zijn van een delicaat evenwicht. Hoe gaat men om met het slachtoffer? Welke stappen moeten worden ondernomen? Welke informatie kan worden gedeeld? Gaat het slachtoffer akkoord met het delen van die informatie?

Het beroepsgeheim gaat over het correct omgaan met vertrouwelijke informatie en het impliceert daarom drie belangrijke concepten: betrokkenheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Zo kan men de vertrouwelijkheidsrelatie met het slachtoffer blijven garanderen. Het beroepsgeheim is een maatschappelijke verantwoordelijkheid, geen recht of plicht van een individu.

Op mijn laatste slide heb ik daarom een afbeelding van een puzzel geplaatst. Een paar puzzelstukjes zijn reeds gelegd, maar de puzzel is verre van volledig. We moeten dus naar die puzzelstukjes

blijven zoeken om de totale puzzel van het beroepsgeheim op een correcte en evenwichtigere manier te vervolledigen.

De **voorzitster**: Uw voordracht was veel technischer, maar daarom niet minder gepassioneerd.

Katja Gabriëls (Open Vld): Ik zal hier vooral niet als jurist reageren, maar eigenlijk als burgemeester. Ik ben al 18 jaar burgemeester, waardoor het een enorm interessante uiteenzetting is voor mij. Bedankt daarvoor.

Gedurende de jaren heb ik het hier zelf enorm moeilijk mee gehad. Hoe ga je ermee om? Dat was niet in mijn functie als burgemeester op zich, maar in het licht van de samenwerking met talloze diensten. Dat betreft zowel de relatie met een sociale dienst, mensen die daar veel zwakkeren opvangen en ook veel verhalen horen, als de relatie met de politiedienst. Het is echt heel breed. Het beroepsgeheim heeft in het verleden al tot enorm veel discussie geleid met de eigen administratie, waarvan sommige mensen het heel beperkend zien en anderen verder willen gaan. U schetst het zelf goed, want u bent de kenner. In die zin reageer ik dan misschien te weinig als jurist. Ik vraag de mensen altijd om hun gezond verstand te gebruiken. Dat klinkt misschien te algemeen, maar in die zin kom je wel tot resultaat en kan je bepaalde informatie delen. U hebt het conflict enorm goed gesitueerd in slides, maar in de praktijk hebben veel gemeenten geen gedragscode. Daar hebben mensen zeker nood aan. Daar kan ik u alleen maar in bijtreden.

Weet u of er onderzoek is gedaan over een vermindering van het aantal meldingen en schroom bij de slachtoffers om zich te melden door het strenge beroepsgeheim?

U verwees naar Nederland, maar daar bent u nogal vlug over gegaan. Dan verwees u naar de instantie Veilig Thuis. Kunt u daar dieper op ingaan? Wat is het statuut ervan? Wat doet zij met informatie? De informatie komt dan bij een nieuwe instantie die waarschijnlijk veel bekender is met de toepassing van het beroepsgeheim. Kan zij er verder mee in Nederland? Kan zij de stappen zetten?

Heel het project bij de Vlaamse overheid met meldcode vond ik ook erg interessant. Hoe ver staat dat project? Is dat al uitgerold?

U schreef over domeinoverschrijdend overleg. Toen ik dat las, dacht ik aan wat ik zelf ervaren hebt. U bedoelt dat men van elkaar moet leren hoe men met het beroepsgeheim kan omgaan. Ik had domeinoverschrijdend overleg begrepen als het

bijeenbrengen van verschillende instanties om informatie met elkaar te delen. Als wij overleggen op onze sociale dienst bij de gemeente met de politie erbij, dan kan of mag ik juridisch gezien bepaalde informatie niet delen, maar informeel doen we dat wel, want het bijeenleggen van bepaalde puzzelstukjes levert belangrijke informatie op om tot degelijke resultaten te komen. Het wringt mij dat bepaalde beroepsgroepen niet met elkaar kunnen overleggen, niet onderling informatie met elkaar kunnen delen. Kunt u dat meer duiden?

Tot slot, ik ga er volledig mee akkoord dat we het breder moeten bekijken dan het Strafwetboek. U schrijft wel dat een strafbepaling altijd nodig is, u noemt het een kapstokbepaling. Ik denk dat de recente veralgemening in het Strafwetboek nodig was, er zijn nu beroepsgroepen uit. Bedoelt u dat de vertaling naar sectoren, de bredere aanpak in andere wetgeving of in sectorale bepalingen moet worden opgenomen, of wilt u echt dat dat in het Strafwetboek wordt opgenomen? Naar mijn mening staat de kapstokbepaling, die nodig is om op te treden op termijn, er nog steeds in.

De **voorzitster**: Ik kan daaraan toevoegen vanuit mijn andere taak als burgemeester dat wij daar soms pragmatisch mee omgaan. Dat voelt ongemakkelijk, omdat wij tot hetzelfde beroepsgeheim gehouden zijn, maar wij beslissen dat om wel ergens te geraken. Daaraan zouden wij dus misschien moeten sleutelen. Het is immers niet evident, dus ik begrijp heel goed de moeilijkheid. Ik denk dat het op veel vlakken nuttig zou zijn, mochten wij een goede hulplijn vinden om dat op te lossen.

Tom Goffin: Mevrouw de voorzitter, ik wil daar alvast op antwoorden. Ik kan het enkel maar beamen. In de praktijk wordt er nu gelukkig al heel veel door de vingers gezien – *à la belge comme à la belge* –, maar tegelijkertijd blijven paraplu's opengaan wanneer personen beslissen om ze open te doen, juist omdat de kaders onvoldoende aanwezig zijn vandaag en dat is het frustrerende.

Er werd gevraagd of de hervorming van het Strafwetboek voldoende is. Voor mij is wat er nu staat, niet voldoende. Ik vind dat geen kapstokbepaling, ik vind het een herhaling van artikel 458 van het Strafwetboek en niet het duiden op het bredere concept van het beroepsgeheim als een verantwoordelijkheid waarin de eerste stap is nadenken hoe ik als persoon met een beroepsgeheim, die dat heb gekregen van de maatschappij, op een correcte manier omga met vertrouwelijke informatie. Het blijft beperkt tot de mogelijkheid om de paraplu te laten opengaan en dat mag niet zijn.

Hoe moeten wij dat sectorspecifiek vertalen? Voor mij is het beroepsgeheim een onderdeel van het integriteitsbeleid. Het is geen standaloneconcept, maar het wordt nog veel te veel bedacht als een standaloneconcept of af en toe gebruikt als een standaloneconcept en daar loopt het voor mij fout. Ik zou graag zien dat wij het beroepsgeheim meer sectorspecifiek toepassen en omschrijven in wetgeving. Het is echt wel belangrijk dat artikel 458 of de nieuwe bepaling in het Strafwetboek blijft staan, maar dat is niet het enige. Men moet dat altijd koppelen aan de andere wetgeving om het volledige kader te vatten. Dat is er op dit ogenblik onvoldoende, waardoor er een handelingsverlegenheid is. Daardoor moet men zoeken naar oplossingen en gelukkig wordt daarbij vaak wel getolereerd dat men informatie doorspeelt, hoewel men eigenlijk weet dat dat niet mag. Men doet dat echter toch, omdat men het slachtoffer voor ogen heeft.

Vanuit die optiek zouden wel heel wat initiatieven genomen kunnen worden op regelgevend vlak om de koppeling met het Strafwetboek te maken.

Ik heb het onlangs nog vergeleken met hoe men nu met de GDPR omgaat. Men kan zeggen: verwerking van persoonsgegevens zeker wat de gezondheidszorg betreft, is verboden, maar dat werkt niet, want er is nood om informatie te delen. Volgens GDPR is dat geen probleem, maar dan moet men wel nadenken hoe men dat doet, welke veiligheidsnormen men instelt en volgens welke technische aspecten men dat doet, welke rechtsgrond men gebruikt, en dergelijke meer. Dat is voor mij verantwoord omgaan met die informatie. Daarvoor is de nuance in het Strafwetboek nu onvoldoende. Er is geen bijkomende verplichting de *next steps* te doen. Voor mij moet die er absoluut aan toegevoegd worden.

Is er al onderzoek gebeurd wat de slachtoffers betreft? Ik meen eigenlijk van niet. Dat is ook zo iets wat iedereen meent aan te voelen. Dat is de kritiek. Voor alle duidelijkheid, de kritieken die ik op mijn slides gezet heb, zijn geen vaststellingen uit wetenschappelijke rapporten of wat dan ook. Dat is de algemene perceptie over het beroepsgeheim. Ik meen trouwens dat het daar vaak fout loopt, dat het heel vaak bij algemene perceptie blijft.

Wat ik bijvoorbeeld kan meegeven uit het onderzoeksproject van de Vlaamse overheid, trouwens iets wat ook internationaal is vastgesteld, dan is het dat er heel veel initiatieffjes zijn, maar dat er weinig globale aanpak is. Er is relatief weinig wetenschappelijk inzicht dat voorschrijft wat een correcte handelwijze is en wat niet. Zijn de slachtoffers effectief geneigd geen melding te doen

en bijvoorbeeld niet naar een arts te stappen, omdat zij vrezen dat de arts de dingen zal doorvertellen? Of niet? Echt academisch wetenschappelijk zijn er geen duidelijke rapporten over, voor zover ik weet.

Het onderzoekaspect van het Vlaams project is afgerond. Nu is het validatieproces bezig. Eens dat afgerond is, veronderstel ik dat de Vlaamse overheid, het Agentschap Justitie en Handhaving en bij uitbreiding minister Demir, de nodige initiatieven zal nemen. Het zit momenteel in de eindfase en ik kan op dat vlak geen verdere informatie geven.

Dan kom ik aan Veilig Thuis in Nederland. In Nederland is men heel goed in het creëren van bepaalde constructies. Dat lijkt allemaal mooi op de slide, maar in de praktijk loopt het minder vlot dan de theorie het laat lijken. Recent is er een eerste evaluatie gebeurd van de wetgeving met betrekking tot de meldcode en van instanties als Veilig Thuis. Men voelt dat er wel wat stappen moeten gezet worden. De goede intenties zijn er, maar de uitvoering blijft soms wat achterwege.

Het idee van Veilig Thuis is wel effectief dat wanneer zij het moeten overpakken, ze het kunnen overpakken en bepaalde initiatieven daartoe kunnen nemen. Het idee is dus erg valabel om over de verantwoordelijkheid tot melding of dergelijke meer te gaan spreken.

Dan kom ik aan domeinoverschrijdend overleg. Ik had het inderdaad over iets anders, ik sprak inderdaad over het zoeken naar een soort van platform waar wij kennis kunnen delen met elkaar. Ik ben het echter ook met u eens, domeinoverschrijdend kan ook betekenen wat u daarnet aanhaalde. In de resolutie stond trouwens ook heel duidelijk dat dat een van de knelpunten was met betrekking tot informatiedoorstroming. Het is dus zeker allebei.

Naar buiten treden met goede praktijken is heel cruciaal voor de totaalaanpak van geweld en voor de correcte omgang met vertrouwelijke informatie. Het is bijvoorbeeld heel jammer dat de opleiding zedeninspectie totaal gescheiden is van de opleiding van personeelsleden van de Zorgcentra na Seksueel Geweld, omdat die twee van elkaar kunnen leren. Om een of andere reden spreken wij op dat vlak nog veel te weinig met elkaar. Dat kan een mogelijke aanbeveling zijn.

Olivier Vajda (Ecolo-Groen): Monsieur Goffin, merci. Enfin, je ne sais pas si je dois dire merci, parce que je ne sais pas si j'étais préparé à une telle intervention. En réalité, je ne peux pas vous poser la question de savoir si vous avez une ou

plusieurs recommandations pour notre commission. Vous l'avez dit de manière très claire, vous en avez dit une, mais laquelle! Ce que vous nous proposez, c'est un peu une révolution législative en matière de secret professionnel.

Votre exposé était très clair mais très dense. Il faudra donc sans doute un peu de temps pour le digérer et le comprendre. Je vous présente par avance mes excuses si mon intervention démontre une mauvaise compréhension ou si je vous pose des questions auxquelles vous auriez déjà répondu.

Votre proposition de modification législative consiste en une vision beaucoup plus globale de la difficulté, une meilleure concertation au sein d'un cercle de confiance afin de rétablir la confiance de la victime et une simplification des notions de droit professionnel.

J'ai une question sur la meilleure concertation au sein de ce cercle de confiance. Je suis avocat. Vous avez parlé du secret professionnel. Je pense surtout au secret médical, par exemple, mais j'ai aussi une notion de secret professionnel d'un point de vue juridique. Il y en a évidemment d'autres, pour des intervenants, des bénévoles, etc. Au sein de ce cercle, ces notions sont-elles nécessairement compatibles? Des difficultés ne sont-elles pas rencontrées? Le secret professionnel juridique n'est pas le même que le secret professionnel médical et d'autres choses de ce genre. Cela sera-t-il facile à appréhender au sein de ce cercle de confiance?

Vous avez également mis en parallèle au secret professionnel un certain devoir de signalement. Je peux tout à fait le comprendre. Par contre, cela ne sera-t-il pas difficile à appréhender pour la victime elle-même? En effet, on lui dit que l'on va renforcer le secret professionnel au sein de ce cercle de confiance tout en l'informant qu'il existe un risque que ce qu'elle va raconter soit signalé. Va-t-elle bien comprendre qu'en réalité, elle se trouve dans une situation de confiance? Elle pourrait dire: "J'ai peur de tout révéler parce qu'il y a un devoir de signalement pour la personne à qui je vais m'adresser. On va parler des choses que je voudrais garder secrètes."

Enfin, j'ai une réflexion sur le fait que vous dites vouloir simplifier la compréhension du secret professionnel. Je pense que c'est réel. Mais pour y arriver, on va devoir passer par des réflexions éminemment techniques et compliquées. Là, des difficultés se présenteront.

Tom Goffin: Uw samenvatting is zeer correct. U hebt het volledig begrepen zoals ik het bedoeld

had. Bedankt daarvoor.

Wat het beroepsgeheim in verschillende sectoren betreft en de verschillende interpretaties ervan, klopt uw redenering ook. Juridisch gezien zijn er namelijk verschillende interpretaties van het concept bij justitie, politie en de medische sector. Dat is dus vooral een juridische kwestie en niet zozeer een waardenkwestie. Wat de waarde van het beroepsgeheim betreft, zijn er namelijk meer gelijkenissen dan verschillen. Als we echter kijken naar de manier waarop een politie-inspecteur die geconfronteerd wordt met seksueel geweld omgaat met dat beroepsgeheim en naar de manier waarop een arts in dezelfde situatie met dat beroepsgeheim omgaat, zien we meer overlappingen dan we op dit moment denken.

Dit betekent dus een hele revolutie van het beroepsgeheim, maar als we ze niet doorvoeren, blijven we eerder focussen op de verschillen, dan dat we zoeken naar de dingen die de verschillende domeinen wel gemeenschappelijk hebben. Die dingen zouden ons immers toelaten om dat beroepsgeheim met een nieuwe visie te interpreteren en op een correcte manier om te gaan met die vertrouwelijke informatie.

Zullen slachtoffers in de huidige situatie geneigd zijn om informatie niet te delen als ze weten dat die informatie gedeeld kan worden? Ik denk ja, net omdat we denken vanuit die *circle of trust* waarin we gaatjes prikken. We moeten het beroepsgeheim zien als een professionele norm die beter omkaderd is in het integriteitsbeleid. De vorige spreker kan daarrond misschien nog aanbevelingen doen. Een van de aspecten van het integriteitsbeleid is ook de betrokkenheid van het slachtoffer. Het beroepsgeheim is immers niet enkel en alleen een verantwoordelijkheid van het individu. Het moet ook een verantwoordelijkheid bevatten waarin het slachtoffer in de mate van het mogelijke betrokken wordt om te kijken hoe hij het zelf ziet. We kunnen daartoe bijvoorbeeld kaders aanbieden waarin we hem helpen. Hij richt zich ook in vertrouwen tot ons en we willen dat vertrouwen zeker blijven garanderen.

Dat vertrouwen betekent echter ook dat wij vanuit onze expertise ook wel weten hoe wij correct met u willen omgaan.

Door in brede dialoog te gaan met het slachtoffer vanuit het concept van het vertrouwen en vanuit de ervaring en expertise, die nu reeds bestaat, kunnen wij heel veel extra stappen zetten ten opzichte van wat op dit ogenblik wordt gedaan.

Er wordt nu gesteld dat het om een schending van het beroepsgeheim gaat en dat het dus niet mag.

Potentieel zal het slachtoffer daardoor minder informatie delen.

Zolang wij dat bredere kader niet kunnen bieden, zitten wij inderdaad louter bij de bepaling van artikel 458 en de uitzonderingen daarop. Indien wij de bredere kaders echter wel bieden en aangeven dat de antwoorden er allemaal zijn en wij er van A tot Z over hebben nagedacht, waarbij wij het beroepsgeheim veeleer zien als een goede praktijkvoering, dan hebben wij heel wat betere stappen gezet. In dat geval zullen heel weinig slachtoffers er tegenstander van zijn dat de informatie potentieel kan worden gedeeld met collega's.

Daarmee heb ik uw vragen beantwoord.

Koen Geens (cd&v): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Goffin, ik ben blij dat u op de traditionele bolwerken van het strafrecht inbeukt. Ieder moet dat op zijn moment in het leven doen. Ik heb dat ook gedaan. Ik ben blij dat u het werk voortzet.

Er zijn twee zaken in de materie die heel belangrijk zijn, namelijk omerta en corporatisme. Ik begin met het corporatisme.

Ik ben lid van de wetgevende macht en ben ook lid van de uitvoerende macht geweest. Ik was enigszins ongelukkig over het woord 'paniekvoetbal'. Ik vergeef het u echter duizendmaal op het gebied van de politiek zelf.

Voor mij is artikel 458bis en artikel 458ter in de materie van het intrafamiliaal geweld en van het seksueel misbruik relatief goede bepalingen. Er kan worden gesteld dat het niet zo is, maar inhoudelijk is daarin een uiterst goede poging gedaan, om bijvoorbeeld – ik weet niet welke nieuwe naam de Vlaamse minister van Justitie hieraan heeft gegeven; ik ben hem vergeten – de *intrafamily justice centers* helemaal op het spoor te helpen.

Ik heb u dat niet horen vermelden. Ze zijn voor het intrafamiliaal geweld en voor het seksueel misbruik nochtans een bijzonder belangrijk instrument.

Ik kom bij het punt van het corporatisme.

Het is u niet ontgaan, ik zou graag de heer Heimans aan het woord willen horen, dat in die twee bepalingen het parket de biechtvader is. Alleen onder toezicht van het parket, in materies zoals seksueel misbruik en intrafamiliaal geweld, kan het beroepsgeheim in casusoverleg – ik mag het woord gedeeld niet gebruiken, maar ik doe het toch maar – worden gedeeld. Dat heeft natuurlijk te maken met iets waar verstandige mensen lang

tegen kunnen vechten, maar dat is dikwijls nodeloos, want als men ziet hoe het Hof van Cassatie die bepalingen interpreteert, dan blijft dat verschrikkelijk streng en beperkend. Dat heeft natuurlijk te maken het karakter van de openbare orde van het beroepsgeheim, dat afhankelijk van de school waartoe men behoort in het strafrecht en of dat een Franstalige of een Nederlandstalige school is, er zelfs toe leidt dat iemand die zelf door de geheimhouding wordt beschermd, aan zijn arts of aan zijn advocaat niet het recht kan verlenen om dat beroepsgeheim "te schenden".

Dat is natuurlijk wel de realiteit waarmee men wordt geconfronteerd als men met dit beroepsgeheim wil schuiven in de richting die u voorstelt.

Ik ga verder op die weg, want ik zoek naar oplossingen. Ik weet niet of ik er nog zal zijn tegen de tijd dat men in dit Parlement een breed debat gaat voeren over professionele gedragsnormen die het strafrecht gaan invullen, maar ik hoop het van ganser harte, want dit is strafrecht. Dat weet u beter dan ik.

Dan kom ik bij de beroepen die zagezegd door dat topje van de ijsberg onvoldoende worden beschermd en het tuchtrecht. Artikel 458 geeft aan de beroepsbeoefenaar het recht om zijn beroepsgeheim te delen met de rechter bij het getuigenverhoor. Kunt u mij drie gevallen geven van een orde die dit aan haar beroepsbeoefenaar heeft toegelaten? U hebt gewerkt voor de Orde van Geneesheren. De ordes voelen zich gerechtigd om te zeggen: beste strafrecht, het is interessant dat u een meldingsrecht geeft, maar die beroepsbeoefenaar mag niet getuigen, tenzij wij dat toelaten. Systematisch stuiten de artsen en de advocaten op een njet van hun orde, wanneer ze vragen om te mogen getuigen.

Met andere woorden, mijnheer Goffin, indien wij hier iets willen veranderen, dan zullen wij de magistraten, de artsen en de advocaten moeten overtuigen. Dit is immers een heel delicaat thema vanuit allerlei standpunten.

Het is ook een concurrentieel wapen. U weet hoezeer de advocaten zich met hand en tand hebben verzet tegen het uitbreiden van het beroepsgeheim naar de bedrijfsjuristen. Geen sprake van! Daar werd voor gevochten, op leven en dood. Elke keer als ik u hoor spreken, ben ik vertederd, want ik wil het ook, maar u zit met een realiteit die zodanig protectionistisch is op dit vlak dat het heel moeilijk is om daarin verandering te brengen.

Professionele gedragsnormen zitten toch voor een stuk ook in de beroepen waarvan van we hier

spreken en die uitermate conservatief zijn. Zo ligt bijvoorbeeld het leggen van een beslag op dossiers bij een advocaat thuis heel gevoelig. Ik hoef u niet uit te leggen waarom. Ik weet niet wat u daarvan denkt, maar in het kader van het rapport dat werd uitgebracht rond de hervorming van de advocatuur, werd door een aantal advocaten voorgesteld om een kamer van het geheim te maken bij het hof van beroep. Die zou beslissen of de stafhouder mag toelaten om bepaalde documenten die in beslag worden genomen bij een advocaat, bijvoorbeeld met betrekking tot een fiscaal strafrechtelijk onderzoek, te delen met het parket of de fiscus omdat men er niet uitgeraakt.

Ik vind dat een goed voorstel en ik denk trouwens dat de vorige minister van Justitie – en misschien ook de huidige – die kamer van het geheim wel genegen was en dat in een advocatenontwerp wou steken. Wij zitten dus allemaal gewrongen met dat beroepsgeheim. Het is een wapen in de omerta die geldt in de families, de sportclubs, de kerk, of in omgekeerde volgorde, en het is een wapen in de concurrentie.

U vindt dat we dat heel slecht hervormd hebben in het kader van het nieuwe Strafwetboek. Ik begrijp dat en ik vind het goed dat u dat zegt, maar ik zou heel graag het parket eens aan het woord horen.

We hebben aan het parket ontzettend veel middelen gegeven om dat beroepsgeheim op een veel betere manier te delen in het kader van seksueel geweld, waarover we het hier hebben. Dat is wat de artikelen 458*bis* en 458*ter* geprobeerd hebben. Misschien was dat paniekvoetbal, maar in elk geval waren de bedoelingen goed. Op een aantal plaatsen werkt het ook wel. Ik heb ervaren dat die *family justice centers*, bijvoorbeeld, werken en dat het voor veel artsen een bevrijding is, omdat ze eindelijk kunnen spreken onder toezicht van het parket in een casusoverleg over wat ze in een gezin hebben vastgesteld.

Ik vrees dat het corporatisme voor heel dit verhaal een veel groter gevaar is, want die mensen worden hier ook altijd gehoord wanneer we iets wijzigen. Zij komen hier zeggen dat we schitterend zijn en dan zeggen ze: "Afblijven!" Corporatisme is een groter gevaar dan een wetgever die aan paniekvoetbal doet. Het is dus daarop dat revolutionairen zoals u en ik – ik lang geleden en u nu – moeten werken. Daar zit het fout. Daar schernt men in veel gevallen op een onvoorstelbare manier af. Niet iedereen, maar wel heel dikwijls.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Geens. U hebt zo meteen nog de mogelijkheid om de vraag te stellen aan parketmagistraten.

Tom Goffin: Ik zou hierop graag kort willen reageren. Ik ga me niet uitspreken over de advocatuur, over de werkwijze bij de Orde van Vlaamse Balies, dat is niet mijn corebusiness. Vanuit mijn eigen expertise wil ik het over de Orde der artsen hebben. Ik spreek tegen dat zij de toelating moeten krijgen van de Orde. Ik heb dat niet gemerkt. Toen we destijds de Code van medische deontologie hebben hervormd, ging het onder meer over de discussie inzake het beroepsgeheim. We hebben gemerkt, en dat hebben we ook in de Code laten opnemen, dat wanneer een arts in rechte getuigt en daardoor zijn beroepsgeheim kan schenden, hij dat enkel kan doen in het belang van de patiënt. Die verandering in visie heb ik zelf op het niveau van de Nationale Raad zien ontstaan.

Ik vermeld ook het feit dat vanuit de Orde der artsen het initiatief werd genomen rond de meldcodes. Dat lijken mij allemaal signalen dat men wel beseft dat het beroepsgeheim niet bedoeld is voor corporatisme.

Dat wil nog niet zeggen dat het daarmee allemaal opgelost is, dat alles ideaal verloopt in de medische sector, verre van. Ik zal zeker niet ontkennen dat er nog veel initiatieven genomen moeten worden. Wel hoop ik, al ben ik daarin misschien naïef of jong naïef, dat die kleine signalen die ik merk, signalen in de goede richting zijn. Ik hoop dat die signalen worden gebruikt om er verder aan te werken.

Nu ga ik in op de term paniekvoetbal. Die term is door mij misschien wat paniekerig gebruikt. Ik zal zeker niet ontkennen dat er stappen in de goede richting zijn gezet en dat die dingen zeker bijdragen tot het verhaal. Tegelijk merk ik op, vanuit de medische sector, dat het 458bis-verhaal niet veel duidelijkheid biedt voor hen, voornamelijk omdat het een juridisch kluwen is. Het vergt al de nodige juridische analyses om erdoor te geraken en de juiste nuances ervan te interpreteren.

In de vorige Code van medische deontologie hebben we met de Orde getracht om de vertaling te doen in artikel 61, maar ik weet niet juist in welke artikelen dat nu terechtgekomen is. Wij voelden immers aan dat die bepaling onvoldoende genuanceerd is voor artsen om daarmee meteen aan de slag te kunnen gaan. Los van het feit dat men effectief wel de nodige stappen in de goede richting heeft gezet, denk ik niet dat die globale visie op een professionele norm over het al dan niet melden voor een fundamentele oplossing zorgt. Het zijn aspectjes die bijdragen aan de oplossing, maar daarmee hebben we nog niet het hele antwoord.

Wat gezegd werd over de *family justice centers*, klopt. Sinds recent zijn zij ook voornamelijk gebaseerd op een nieuwe decretale regeling langs Vlaamse zijde, gekoppeld aan of in uitvoering van artikel 458ter. Ik zal zeker niet ontkennen dat dit een belangrijke stap in de goede richting is.

Voor alle duidelijkheid, een volledige bespreking van dit thema zou vijf uur duren, maar dat kan niet de bedoeling zijn. Ik ben me er wel degelijk van bewust dat er heel wat nuttige en goede initiatieven zijn die de goede richting uitgaan. Tegelijkertijd voelt men dat zij moeite hebben om voorbij artikel 458ter te geraken. Het is jammer dat dit als een moeilijke stap wordt ervaren door dat juridisch kader, aangezien de goede praktijkvorming er nu vaak al is.

De voorzitter: Mevrouw Janssens, kunt u ook nog uw standpunt geven over de goede praktijkvoering? U wordt daar immers dagelijks mee geconfronteerd.

Joni Janssens: Veilig Thuis Antwerpen heeft daar zeer veel ervaring mee. We zijn daar tien jaar geleden wat schoorvoetend aan begonnen, niet wetend wat we konden verwachten. In casussen van intrafamiliaal geweld, die een ketenaanpak vereisen, werkt dit nu echter zeer goed en is dit van essentieel belang. Mijn collega-hulpverleners geven aan dat ze het niet alleen moeten dragen. Er zitten verschillende partijen rond de tafel die handelen in het belang van alle gezinsleden, dus ook de kinderen, en niet alleen dat van het slachtoffer en de pleger. Intrafamiliaal geweld is namelijk ook een continuüm.

Het werkt dus. Men merkt ook een evolutie op bij hulpverleners, die aanvankelijk zeer voorzichtig waren op het vlak van het beroepsgeheim. Ze moesten toch een relatie kunnen aangaan met de cliënt. Het is belangrijk de zaken goed te duiden. Indien een cliënt in de CO3-ketenaanpak stapt bij het *family justice center*, is het belangrijk dat hij zijn toestemming geeft voor het delen van informatie. Als men mensen meekrijgt in dat verhaal en men ziet wat het voor iedereen kan betekenen, *the common good*, dan is dat erg waardevol. Op dat gebied heb ik de positieve ervaringen op onze dienst zien toenemen.

Het delen van informatie blijft altijd een kwestie van buikgevoel, maar ook van *need to know* versus *nice to know*. Men zal geen *nice to know* delen, maar wel de *need to know* en men zal dat indien mogelijk ook met de cliënt bespreken. Men gaat daarbij niet over een nacht ijs, maar het is een weldoordachte beslissing. Dat is dus een positieve evolutie.

De **voorzitter**: Het doet mij veel plezier dat te horen. Ik meen mij te herinneren dat toen wij die aanpassingen aangebracht hebben – het was ook een aanbeveling van de vorige commissie daaraan te sleutelen – er heel veel maatschappelijk werkers en anderen ongerust waren en dat zij zelfs in de publieksruimte zaten met een pleister op hun mond, omdat zij bezorgd waren dat de vertrouwensrelatie met de persoon die zij wilden helpen, geschonden werd.

.....
Joni Janssens

Het doet mij veel plezier te horen dat er toch een positieve evolutie zit in de beleving daarvan. Ik weet dat die vrees heel groot was. Er was een grote ongerustheid toen wij daaraan begonnen te sleutelen, opdat de informatie toch ergens gedeeld zou kunnen worden wanneer het nodig is.

Na lezing, volhardt en tekent,

Joni Janssens: Ik denk dat die angst er altijd wel is. Voor een hulpverlener is de relatie met zijn cliënt het allerbelangrijkste.

Hoe meer positieve ervaringen je ermee hebt, hoe meer die angst wegvalt. Dat neemt niet weg dat wij het, als professionals, belangrijk vinden te spreken over het beroepsgeheim. Wij hebben ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid, die hier zo heel mooi bij ons wordt gelegd, en wij proberen de twee ballen in evenwicht te houden.

.....
Tom Goffin

Ik merk in mijn team in Antwerpen een zekere evolutie. Maar het blijft een moeilijk verhaal wanneer het gaat over het schenden van het beroepsgeheim, en te spreken.

Tom Goffin: Dat is nu juist het jammere, dat het een moeilijk verhaal blijft, precies omdat men nog altijd tracht te redeneren vanuit de reflex van het Strafwetboek, en omdat de brede omkadering op dit ogenblik nog onvoldoende aanwezig is om een alternatief te bieden en vertrouwen te scheppen: je mag er inderdaad op een correcte manier mee aan de slag gaan.

De **voorzitter**: Dank u wel alvast. Ik meen dat daarmee voor vanochtend de cirkel rond is.

Mijnheer Goffin, ik dank ook u voor uw interessante uiteenzetting, die wij heel graag meenemen bij de redactie van ons rapport en in onze aanbevelingen.

Dank u wel voor uw komst, allebei.

De openbare hoorzitting wordt gesloten om 12.30 uur.

L'audition publique est levée à 12 h 30.

Na lezing, volhardt en tekent,